
KERSTMIS IN DE ZEGEN DER JAREN

René Gybels

Toneelmanuscript

RG

René Gybels
Baandries 5
3583 PAAL
Tel. 011/42 64 05

Annick Gybels
Wijnpeerstraat 7
9820 MERELBEKE
Tel. 09/232 25 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be

annick.gybels@gmail.com

Website: renegybels.wixsite.com/toneel

KERSTMIS IN DE ZEGEN DER JAREN

Kerstspel in vier bedrijven

door

René Gybels

2007

Aangezien het feest van Kerstmis niet het hoofdthema is van dit stuk kan het ook als blijspel opgevoerd worden.

Dit toneelstuk wordt u uitsluitend ter lezing overgemaakt. Niets uit deze uitgave mag worden gekopieerd of verveelvoudigd met de oog op de uitvoering van het stuk en/of worden openbaar gemaakt op welke wijze ook zonder voorafgaande toestemming van de auteur of zijn gevolmachtigde.

Indien u het stuk wenst te spelen.

Indien u een digitale tekst ter lezing werd overgemaakt, ontvangt u een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Indien u niet in het bezit bent van de tekst ontvangt u op eenvoudig schriftelijk, telefonisch of elektronisch verzoek, gericht aan René of Annick Gybels, GRATIS een digitale of een losbladige brochure. Hierbij ontvangt u eveneens een geschreven toelating om het stuk te verveelvoudigen op zoveel exemplaren als nodig voor het opvoeren van het stuk samen met het formulier “Aanvraag tot toelating” met de nodige richtlijnen inzake auteursrechten.

Contactpersonen: René Gybels Baandries 5 3583 Paal

Tel. 011/42 64 05

Annick Gybels Wijnpeerstraat 7 9820 Merelbeke

Tel. 09/232 25 05

Bestellingen: rene.gybels@skynet.be

annick.gybels@gmail.com

Website: renegybels.wixsite.com/toneel

PERSONAGES

6 dames – 6 heren

Moeder-overste: een zuster van tussen de vijftig en de zestig jaar, van huis uit Franstalig zoals blijkt uit haar spreken. Zij bestuurt het bejaardentehuis met strenge hand maar heeft toch gevoel voor humor. Zij maakt duidelijk een leeftijdscrisis door. Zij draagt de kleding van een kloosterzuster van de tijd waarin het stuk wordt geplaatst.

Zuster Birgit: een jonge zuster-verpleegster van maximum dertig jaar. Zij is vrolijk en opgewekt en doet het hart van de bejaarde mannen sneller slaan. Zij is geheel in het wit gekleed. 's Avonds draagt zij daarenboven een witte puntdoek om de schouders.

Madame Valerie: een rijke weduwe en zeventig plusser. Uit haar hele optreden blijkt dat zij van zeer goede afkomst is. Zij is smaakvol gekleed en wisselt regelmatig van kleding.

Madame Victoire: een jonkvrouw en zeventig plusser. Haar optreden en kleding verraden dat zij een minder verfijnde opvoeding genoten heeft dan madame Valerie, waarop zij dan ook zeer jaloers is. Zij is erg verbitterd door het leven.

Mijnheer Maarten (Metten): een jonkman en zeventig plusser . Hij is een eenvoudige boer die heel zijn leven hard gewerkt heeft om een spaarcent aan de kant te leggen. Hij wil zijn oude dag rustig slijten als 'herenboer'. Hij is heel impulsief, een weinig naïef, open van karakter, houdt van een grapje maar heeft door de jaren heen heel wat levenservaring opgedaan. Hij draagt een kostuum dat proper maar duidelijk erg verouderd is.

Mijnheer François (Sooi): een gepensioneerd beenhouwer en zeventig plusser. Hij is open van karakter, spontaan en houdt van een grapje. Hij is duidelijk een man die gewoon is aan mensen om zich heen. Hij doet er alles aan om wat afwisseling te brengen in de dagelijkse sleur van het leven in het rusthuis.

Mijnheer Charles (Charelke): een gepensioneerde 'warme' bakker en zeventig plusser. Hij geniet van het leven maar is erg naïef en laat zich gemakkelijk op sleeptouw nemen. Hierdoor is hij een gedroomd slachtoffer voor de grappen van Sooi.

Mijnheer Hippoliet (Poliet): een gepensioneerd handelaar en zeventig plusser. Hij handelt altijd heel doordacht en is nog steeds uit op een profijtje. Samen met Sooi en Charelke vormt hij een klikje.

Mijnheer Hector: een majoor op rust en zeventig plusser. Hij heeft in zijn loopbaan meer achter de rokken van het vrouwvolk aangelopen dan achter de vijand. Hij verveelt zich stierlijk en tracht zijn tijd te doden met het versieren van de vrouwelijke gasten. Hij heeft aan zijn militaire loopbaan hoe dan ook een stijf been overgehouden en gaat met een wandelstok. Hij is niet geliefd bij de andere gasten.

Mijnheer August (Gusteke): een doofstomme (?) schilder van omstreeks zeventig jaar. Hij heeft het voorkomen van een echte kunstenaar met baard en lange haren. Hij is heel verlegen en bedeesd en maakt zich verstaanbaar met gebaren. Uit zijn mimiek kan men zijn gevoelens aflezen.

Stien: een keukenmeid van jongere of middelbare leeftijd. Zij is heel open en spontaan, spreekt zonder nadenken en is soms op het randje van het brutale. Het vrouwelijke personage van keukenmeid kan eventueel vervangen worden door een mannelijk personage van tuinman mits enige tekstaanpassing.

Petra: een advocate van ongeveer vijfenveertig jaar met een zeer drukke praktijk. Zij is de dochter van madame Valerie maar maakt weinig tijd voor haar moeder. Haar smaakvolle

kleding getuigt van hoge welstand. Het vrouwelijk personage van advocate kan gemakkelijk vervangen worden door een mannelijke personage van advocaat mits enige tekstaanpassing.

Het publiek: het publiek in de zaal zijn de bezoekers in het bejaardentehuis. Bij het begin worden zij door een bejaarde welkom geheten en zij zullen in de loop van het stuk meerdere malen rechtstreeks worden aangesproken.

PLAATS VAN HET GEBEUREN

Het verhaal speelt zich af tijdens de kerstdagen in het ontspanningslokaal van het rusthuis “Zegen der Jaren”. Het is een exclusief rusthuis voor bejaarde mensen, die er warmpjes inzitten en zich enige luxe kunnen permitteren.

KORTE INHOUD

In het exclusieve rusthuis “Zegen der Jaren” slijten de bejaarden in alle rust een schijnbaar vredige maar eentonige en, vooral tijdens de kerstdagen, eenzame oude dag.

Ze zijn op hun hoede voor moeder-overste, die haar gezag laat gelden. Ze houden van zuster Birgit, een liefvallige verpleegster die de harten van de mannelijke gasten sneller doet slaan.

Vlak voor Kerstmis doet Metten zijn intrede als “herenboer”. Hij is een keuterboerke en vrijgezel, die door hard zwoegen een aardig spaarcentje heeft vergaard. Wanneer hij hals over kop verliefd wordt op Valerie, een bejaarde weduwe, is het gedaan met de rust.

Moeder-overste, die enigszins manziek is en een leeftijds crisis doormaakt, wil de nog goedogende stevige boer voor zichzelf inpalmen. Wanneer ze tot haar schande ervaart dat ze achter het net vist, wil ze Metten en Valerie aan de deur zetten. Sooi, een gepensioneerde slager, wil bemiddelen. Moeder-overste is echter onvermurwbaar. Enkel een mirakel kan haar van mening doen veranderen. Zij is er immers vast van overtuigd dat een mirakel in de “Zegen der Jaren” uitgesloten is.

Toch valt er een mirakel uit de lucht. Op een moment dat Gusteke zich alleen waant verraadt hij zichzelf. Zo komen Sooi en Metten tot de ontdekking dat hun doofstomme vriend helemaal niet doof is en zelfs enkele woorden kan spreken. DIT wordt hun mirakel.

Moeder-overste trapt erin en Valerie mag blijven. Het lot van Metten ligt echter in handen van Petra, de dochter van Valerie. Zij werd er door moeder-overste bijgeroepen om haar moeder tot inkeer te brengen.

Metten wacht de gebeurtenissen niet af. Hij wordt verscheurd door heimwee naar zijn boerderijke en is diep teleurgesteld omdat hem geen tijd wordt gegund om zich aan te passen. Hij neemt afscheid van Valerie en verlaat het rusthuis.

Zal hij tijdens de kerstdagen zijn eenzaam leven van voorheen nog aankunnen? Of zullen de geborgenheid van het rusthuis, zijn liefde voor Valerie en de vriendschap van de overige gasten hem terugvoeren naar de “Zegen der Jaren”?

REGIE

Het stuk kan hedendaags of in een bepaalde tijdsperiode gespeeld worden. Dit zal blijken uit de kleding van de zusters en de bejaarden. De taal van moeder-overste verraad dat ze van huis uit Franstalig is. Ze beklemtoont vooral verkeerde lettergrepen.

De rol van Stien, de keukenmeid en Petra, de advocate kan eventueel een dubbelrol zijn.

De lettergrepen die beklemtoond worden, zijn in **vet** gedrukt.

DECOR

De aanduidingen “links” en “rechts” worden gegeven vanuit de zaal met het gezicht gekeerd naar het podium.

Links zien we een wand met twee deuren. **De eerste deur links** is de inkom. Links van deze deur bevindt zich de schakelaar van de luster; even daarboven is een muurlamp aangebracht. Boven de deur hangt een kruisbeeld. **De tweede deur links** geeft toegang tot de kamer van Metten. Tussen beide deuren hangt een schilderij. Aan het einde van de linkerwand en juist boven de trap bevindt zich een tweede muurlamp.

Voor de achterwand bevindt zich een overloop van 60 cm hoog, die doorloopt tot achter de zijwanden. Men kan de overloop links en rechts betreden met een kleine trap. Beide trappen zijn verbonden met een leuning. **Op de overloop in de achterwand zien we drie deuren.** De deur uiterst links geeft toegang tot de kamer van Victoire, de deur in het midden tot de kamer van Valerie, de deur uiterst rechts tot de kamer van Charelke. Tussen de deuren hangen schilderijen.. **Over de overloop kan men links** via een (ingebeelde) gang afgaan naar de kamer van Gusteke. **Rechts over de overloop** gaat men via een (ingebeelde) gang naar de kamer van Hector, het bureel van moeder-overste en naar de kapel.

Rechts hebben we eveneens een wand met twee deuren, een schilderij en twee muurlampen. **De eerste deur rechts** geeft toegang tot de kamer van Sooi, **de tweede** tot deze van Poliet. **Helemaal rechtsvoor staat de kerstboom met het kerststalleke.** In gans het vertrek is naargelang de mogelijkheden her en der kerstversiering aangebracht.

Als meubilair hebben we linksvoor een salon bestaande uit een opzetel met hoge achterleuning uiterst links; daarnaast een canapé met drie zitplaatsen met daarvoor een salontafel.

Links naast de trap staat een schildersezel. Rechts ervan en juist voor de overloop staat een één persoonszetel met voetbankje en een gazetten rek.

Rechtsvoor staat een ronde tafel met drie stoelen; tegen de wand een lage kast met daarop een radio.

In het midden van het toneel hangt een grote luster. De luster, de muurlampen en de lampjes in de kerstboom moeten afzonderlijk kunnen ingeschakeld worden.

Aangezien het een exclusief rusthuis voor welstellende bejaarden betreft moet het geheel de indruk geven van rijkdom en welstand.

E E R S T E B E D R I J F

**Eerste tafereel: moeder-overste – zuster Birgit – Valerie – Victoire – Gusteke – Hector -
Sooi – Charelke – Poliet.**

(Twee dagen voor Kerstmis in de morgen. We bevinden ons in het ontspanningslokaal van het rusthuis 'Zegen der Jaren'. Op de achtergrond speelt zachte kerstmuziek. De lichtjes in de kerstboom branden. Onder de kerstboom liggen pakjes. Victoire zit linksvoor in de opazetel. Valerie zit links in de canapé. Beide dames houden zich bezig met een haakwerk. Links naast de trap staat Gusteke aan een schildersezel. In het midden voor de overloop zit Hector met een krant. Rechtsvoor aan een tafel zitten van links naar rechts Sooi, Charelke en Poliet. Ze spelen met de kaarten. De gasten zijn nog niet opgekleed. De mannen zitten in broek en hemd of trui. Allen dragen een bril of leesbril. De kerstmuziek sterft langzaam uit.)

SOOI: *(kijkt in de zaal)* Verdorie, kijkt daar eens. Wat een volk. Zoveel bezoek hebben we nog nooit gehad.

POLIET: Dat is straf. Ik krijg anders nooit bezoek.

CHARELKE: Ik ook niet.

HECTOR: 't Is toch bijna Kerstmis.

POLIET: Dat wel. Maar toch.

SOOI: Moeten we niets zeggen tegen die mensen?

POLIET: Doet gij dat maar.

SOOI: Ik? Ik kan dat niet. Ik ben daarvoor niet slim genoeg.

CHARELKE: Ik zou niet weten wat zeggen.

POLIET: Dan moet Hector het maar doen. Als oud officier is hij gewoon om zijn manschappen toe te spreken.

HECTOR: Op manoeuvres ja. En in tijd van oorlog. Maar Kerstmis is wel het feest van de vrede. Wat moet ik dan zeggen?

SOOI: Zeg maar dat ze welkom zijn.

HECTOR: Is dat alles?

POLIET: Ge doet er nog wat bij. Patati en patata. Ge kent dat wel.

HECTOR: Ik ken dat. Of de mensen dat kennen is nog maar de vraag. Enfin, ik zal mijn best doen. *(Hector staat recht en komt met afgemeten stappen naar voor. Terwijl hij spreekt leunt hij op zijn wandelstok.)* Beste mensen, wij zijn heel blij dat gij met zo velen naar hier zijt gekomen en heten u van harte welkom in ons midden. Wij zijn het niet gewoon om zoveel volk over de vloer te krijgen. Wij zijn al wat ouder en door velen afgeschreven en vergeten. Wij voelen ons vaak eenzaam, vooral bij feestdagen en zeker bij het feest van Kerstmis. Wij danken u dan ook zeer hartelijk omdat ge tijd wilt maken om de kerstdagen samen met ons door te brengen. Wij hopen dat gij u goed zult amuseren en dat we samen prettige kerstdagen mogen beleven. Zo zult ge aan uw verblijf in de 'Zegen der Jaren' de beste herinneringen bewaren. Wij danken u nogmaals zeer hartelijk.

(Hector maakt een stramme buiging, gaat terug naar zijn zetel en zet zich neer. De andere bejaarden applaudisseren. Zodra het applaus uitgestorven is komt zuster Birgit linksvoor binnen.)

ZUSTER BIRGIT: *(opgewekt)* Goede morgen allemaal.

ALLEN: Goede morgen zuster.

(Zuster Birgit gaat via de linkertrap op de overloop en verlaat het podium door de gang uiterst rechts. De mannen staan haastig recht, schuifelen naar het hoekje rechtsachter en kijken haar na. Wij horen de stemmen van moeder-overste en zuster Birgit. Alle mannen stuiven, zo snel hun oude benen dit toelaten, terug naar hun plaats.)

MOEDER-OVERSTE: De nieuwe pensionaire is gearriveerd?

ZUSTER BIRGIT: Jazeker, révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Dan zullen wij hem verwelk~~o~~men. *(Moeder-overste en zuster Birgit komen op van rechtsachter en gaan tot in het midden van de overloop. Allen staan eerbiedig recht. Sooi, Charelke en Poliet vormen een groepje voor de tafel.)* Goede morgen dames en heren.

ALLEN: Goede morgen révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Hebt ge allemaal een goede slaap gevangt?

(Sooi schudt uitdrukkelijk 'neen', de anderen knikken 'ja'.)

SOOI: Ik heb hem niet kunnen krijgen, révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Ge hebt toch wel een uil gevangt?

SOOI: Zelfs dat niet, révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Dan hebt ge niet genoeg de schaapjes geteld jong.

SOOI: Hoe kan ik nu schaapjes tellen als ik achter een uil aanzit.

MOEDER-OVERSTE: Dat is uwe problème, mijnheer François, niet de mijne. *(rumoer)* Attentie, luister nu eens allemaal een kleine beetje heel goed. Een nieuwe pensionaire komt te arriveren. Wij zullen hem zo dadelijk verwelk~~o~~men. Hij is een zeer convenabel en gedistingeerd persoon. Ik eis dan ook een grote beleefdheid. Compris?

ALLEN: Compris révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Kom dan maar een beetje met mij, zuster. Wij zullen direct dat varken wassen.

(Moeder-overste en zuster Birgit gaan af linksvoor. De anderen zetten zich neer.)

Tweede tafereel: Valerie – Victoire – Gusteke – Hector – Sooi – Charelke – Poliet.

SOOI: *(nabootsend)* Een nieuwe pensionaire komt te arriveren.

POLIET: Wij zullen hem zo dadelijk verwelk~~o~~men.

VALERIE: 't Is een zeer convenabel persoon, zei de révérende mère supérieure.

SOOI: *(maakt met duim en wijsvinger het teken van geld)* Hij zal wel veel snoeken hebben. Anders zegt ze dat niet.

HECTOR: Misschien een officier op rust zoals ik.

VICTOIRE: **Hij** is zeer gedistingeerd, zei de révérende mère supérieure.

HECTOR: Wat wilt ge daarmee zeggen?

VICTOIRE: Oh... niets. Alleen dat zij dat zei.

CHARELKE: Een varken, zei ze.

SOOI: Om te wassen, zei ze.

POLIET: 't Zal hier ferm gaan stinken. Dat zeg ik.

SOOI: Ik eis dan ook een grote beleefdheid. Compris

(Gedurende het hele gesprek heeft Gusteke met mimiek en gebaren meegeleefd. We horen gestommel aan de deur linksvoor.)

HECTOR: Attentie! Geef acht!

(Allen staan opnieuw recht. Sooi, Charelke en Poliet vormen opnieuw een groepje in voornoemde volgorde van links naar rechts.)

Derde tafereel: Moeder-overste – zuster Birgit – Metten – Valerie – Victoire – Gusteke – Hector – Sooi – Charelke – Poliet.

(Metten, pet in de linker- en valies in de rechterhand, komt binnen gevolgd door moeder-overste en zuster Birgit. Metten kijkt rond, bemerkt Sooi, aarzelt en wil terug naar buiten. Dit wordt hem belet door moeder-overste, die hem met zachte dwang voor zich uitduwt tot in het midden van het toneel. Zuster Birgit staat links en moeder-overste rechts van Metten.)

SOOI: *(stil)* Daar verdomme, de Mot.

POLIET: Ge kent hem?

SOOI: Natuurlijk, Metten van de Mot, een keuterboerke van bij ons op 't dorp. Hoe is die hier binnengeraakt?

CHARELKE: Met een lange arm.

POLIET: Of een kruiwagen.

MOEDER-OVERSTE: Damen en heren, mag ik u presenteren, mijnheer **Maarten**, een **herenboer**. *(Sooi proest het uit van het lachen.)* Mijnheer François, wat mankeert?

SOOI: Niets révérende mère supérieure, niets. Mijnheer Charles trok een vieze snuit.

(Charelke schudt heftig van 'neen'.)

MOEDER-OVERSTE: Foei mijnheer Charles, ge moet niet vieze snuiten. Wees maar een beetje normaal en ge hebt vieze snuit genoeg. *(tot Maarten)* Trek u maar niets aan, mijnheer **Maarten**. Dit zijn kleine manier van grote kinderen.

METTEN: Juist zuster, juist.

MOEDER-OVERSTE: Ik ben de révérende mère supérieure soeur Marie.

METTEN: Ah zo, de ronde mère supersoer Marie.

SOOI: Supersoer, zegt hij.

POLIET: Hij kent ze al.

CHARELKE: 't Is een rappe.

MOEDER-OVERSTE: Attentie s.v.p (*tot Maarten*) Onze zuster Birgit kent u al. Mag ik dan eerst onze dames presenteren. (*Moeder-overste, gevolgd door Metten en zuster Birgit, gaat tot bij de gasten en stelt ze beurtelings voor. In afwachting om voorgesteld te worden zetten de gasten zich neer. Tijdens de voorstelling staan ze recht.*) Madame Valerie.

(*Valerie reikt de hand en spreekt zeer vleierig.*)

VALERIE: Enchanté.

METTEN: Ook zoveel.

MOEDER-OVERSTE: En madame Victoire.

VICTOIRE: (*kortaf*) Aangenaam.

METTEN: Smakelijk.

MOEDER-OVERSTE: En dit is onze schilder, mijnheer August.

SOOI: Die alle meisjes kust.

MOEDER-OVERSTE: Silence! Stilte!

METTEN: (*drukt Gusteke de hand*) Dag mijnheer August. Of zeg ik maar Gust? Of Gusteke?
(*Gusteke haalt lachend de schouders op.*)

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten, dit is een huis van zeer hoge standing. Wij doen niet familiair en spreken aan met mijnheer of madame. D'ailleurs, mijnheer August kan u niet horen. Hij is stomdoof, n'est-ce pas mijnheer August?

(*Gusteke knikt ijverig 'ja'.*)

METTEN: Maar hij knikt 'ja'. Hij verstaat u, mère supersoer.

ZUSTER BIRGIT: Mère supérieure, mijnheer Maarten.

MOEDER-OVERSTE: Hij verstaat geen woord gebenedijd, mijnheer Maarten. Hij leest mijne lippen.

METTEN: Allee, kan hij dat? En kan hij mijne lippen ook lezen?

MOEDER-OVERSTE: Natuurlijk, als gij articuleert très claire in een perfecte Nederlandse taal.

METTEN: Ik zal het eens proberen. (*spreekt heel duidelijk*) Wij worden vrienden. (*Gusteke knikt 'ja', wijst op Metten en op zichzelf en kruist de handen over het hart.*) Hij heeft het 'gesnopen', mère supersoer.

MOEDER-OVERSTE: Supérieure, mijnheer Maarten. En kom nu maar een beetje met mij. Dit hier is mijnheer Hector, rustend officier.

METTEN: Moe gevochten?

HECTOR: (*in houding*) Major. Major Hector Habort. Veertig jaar dienst voor 't vaderland.

METTEN: (*eveneens in houding*) Boer. Boer Maarten Motmans. Veertig jaar gewroet op 't akkerland. (*hand geven*)

MOEDER-OVERSTE: En dit zijn onze drie speelkaarters.

ZUSTER BIRGIT: Kaartspelers, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Zuster gij moet mij maar niet herhalen. Mijnheer François is een oude spekslager.

SOOI: Edelslager, révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Het is egaal of gij spek of edel hebt geslaagd, gij waart in ieder geval een 'boucher' die in zijn 'abattoir' vele beesten hebt kapot geslacht.

SOOI: Waaronder veel beesten van mijnheer Maarten. Nespa Metten. (*reikt Metten de hand*).

MOEDER-OVERSTE: Ha zo, gij kent u?

METTEN: Een klein petit peuke. Nespa Sooi?

SOOI: Ik heb honderden koebeesten van mijnheer Maarten over mijn toonbank geholpen.

METTEN: Kom mijnheer François, niet overdrijven. Een paar minder en het zijn er nog genoeg.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten en mijnheer François, gij houdt mij allebei voor een dikke zot. Hoe kan een koebeest nu 'au nom de Dieu' over ene toonbank?

SOOI: In stukjes, révérende mère supérieure, in heel kleine stukjes.

METTEN: En fijn gemalen in zijne 'préparee', tenminste als...

SOOI: Als wat?

METTEN: Als de préparee... ge weet wel.

SOOI: (*dreigend*) Durft gij beweren dat mijne préparee....

METTEN: Ik durf niets beweren. Maar 't zou toch kunnen.

SOOI: Mijne préparee werd gemaakt van het malste stuk van de bil.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François, doe hier maar gene klets over de bil. Billenklets is vuile klets. Ik zal beter de volgende man presenteren, mijnheer Charles. Hij was een bakker.

CHARELKE: Een warme bakker.

MOEDER-OVERSTE: Ha zo, gij waart een warme?

CHARELKE: Bakker révérende mère supérieure. Een warme bakker in een warme oven.

MOEDER-OVERSTE: Natuurlijk de oven was een warme. Maar ik presenteer de oven niet maar de bakker wel. En zie hier mijnheer Hippoliet, een oude commerçant.

POLIET: In machines, alle soorten machines. (*hand geven*). Breimachines, snijmachines; wasmachines, grasmachines; naaimachines, maaimachines; grijpmachines, slijpmachines.....

ZUSTER BIRGIT: Alle soorten machines.

CHARELKE: Behalve vliegmachines

SOOI: En machinegeweren.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François, machinegeweren zijn hier niets van doen. Men kan horen gij hebt de warme water niet uitgevonden.

SOOI: (*gemaakt vriendelijk*) Natuurlijk niet, révérende mère. Ik ben niet zo slim als de révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Dat volstaat, mijnheer François. Voilà, deze presentatie is fini. (*Iedereen staat recht.*) Mijnheer Maarten, gij bekommt deze kamer. (*wijst de kamer linksachter aan.*) Gij kunt uwe pakken uitpakken.

METTEN: Dank u wel, mère supersoer. Nog heel veel merci.

(*Metten gaat naar zijn kamer. Moeder-overste en zuster Birgit gaan naar het midden van de overloop.*)

MOEDER-OVERSTE: Mag ik u verzoeken de kamers te verwoegen voor de verzorging. U kunt kiezen: zuster Birgit of mijzelf. Wie kiest zuster Birgit, hij heffe zijne hand. (*Alle mannen steken hun hand op.*) Potverdikke zuster, alle mannen zijn van u de zot. Wat doet gij om dat te doen?

ZUSTER BIRGIT: Ze goed afschrobben, révérende mère supérieure. Dat zal ik doen.

MOEDER-OVERSTE: Geef maar van katoen zuster. Ik kom u een handstootje geven. (*De mannen trekken een lang gezicht en protesteren. Moeder-overste klapt in de handen.*) En nu iedereen naar zijne kamer. Rap maar. Wij zien ons straks. (*Alle gasten gaan af: Sooi door de deur rechtsvoor, Poliet door de deur rechtsachter, Charelke door de deur rechts op de overloop, Valerie door de deur midden op de overloop, Victoire door de deur links op de overloop, Gusteke door de gang linksachter op de overloop, Hector door de gang rechtsachter op de overloop.*) Wel zuster, wat denkt gij van de nieuwe komer?

ZUSTER BIRGIT: Hij lijkt mij een heel sympathiek man, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Sympathiek, ja..... maar zijne manieren.

ZUSTER BIRGIT: Ja, zijn manieren.

MOEDER-OVERSTE: En zijne taal.

ZUSTER BIRGIT: Ja, zijn taal.

MOEDER-OVERSTE: Ge moet hem maar een beetje schaven, zuster.

ZUSTER BIRGIT: Ik zal proberen, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: En hem leren spreken 'révérende mère supérieure'. Compris?

ZUSTER BIRGIT: Ja zeker, goed compris. ...(*nadat moeder-overste is binnengegaan bij Victoire*)... mère supersoer.

(*Zuster Birgit gaat lachend binnen in de kamer van Sooi.*)

Vierde tafereel: Metten – Valerie.

(*Er speelt zachte kerstmuziek. Metten, met de pet op het hoofd, komt uit zijn kamer en kijkt voorzichtig in het rond tot de muziek stopt.*)

METTEN: Schoon, heel schoon, en alles zo proper. Een eenzame jonkman op een vervallen boerderijke is zoveel luxe niet gewoon. Als 't eten navenant is ben ik hier met mijn

gat in de boter gevallen. En allemaal sjiek volk! Maar ze vallen best mee, allee zo op 't eerste zicht toch. Behalve die supersoer, een echte tang. 't Moet natuurlijk lukken dat Sooi hier ook zit. (*Valerie komt op.*) Hij moest nogal lachen met 'mijnheer Maarten, een herenboer'. Hij zou beter zwijgen de 'edelslager'.

VALERIE: Wel mijnheer Maarten, aan 't mijmeren?

METTEN: Ik kijk wat rond, madame Valerie.

VALERIE: En valt het mee wat ge ziet?

METTEN: Geweldig, maar 't is allemaal nog wat vreemd.

VALERIE: Dat zal wel. Naast een grote prachtige hofstee lijkt dit hier zeker erg bekrompen.

METTEN: (*wat in verlegenheid*) Ja... neen... 't is te zeggen. Zo groot was ze ook weer niet.

VALERIE: U mist natuurlijk uw weidse landerijen en uw veestapel.

METTEN: Mijn beesten wilt ge zeggen. Ja, die mis ik heel hard.

VALERIE: Het zal wel wennen, mijnheer Maarten, als ge u hier thuis voelt. Wij vormen een gezellige groep. Eerst moeten wij ons beter leren kennen. (*Valere zet zich neer in de opazetel.*) U bent weduwnaar?

METTEN: Jonkman... altijd gebleven. (*Metten zet zich links in de zetel.*)

VALERIE: De meisjes stonden toch wel in de rij voor een herenboer?

METTEN: Ik ben helemaal geen herenboer, madame Valerie. Ik ben maar een gewone boer. De mensen noemden mij Metten. Die herenboer, dat was om indruk te maken. En om hier binnen te geraken.

VALERIE: Dat begrijp ik. Bij mij is uw geheim veilig.

METTEN: Mijn geheim is al lang geen geheim meer. Sooi is hier. Hij heeft mij heel zijn leven gekend als gewone boer.

VALERIE: Een flinke boer had toch ook wel aantrek bij het vrouwvolk.

METTEN: Ik zou het niet weten.

VALERIE: Hoe gij weet dat niet?

METTEN: Weet ge, ik heb altijd heel hard gewerkt. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. En nooit tijd gemaakt voor 't vrouwvolk.

VALERIE: Ja, dan wordt het moeilijk.

METTEN: En niet iedere vrouw zit te springen om met een boer te trouwen. De boerenstiel is hard. Ge moet daarvoor in de wieg gelegd zijn.

VALERIE: Dat kan ik me voorstellen. Maar hebt ge nooit het gevoel gehad dat er iets ontbakt in uw leven?

METTEN: Soms heb ik mij wel afgevraagd hoe het zou zijn met een vrouw op het erf.

VALERIE: Als ge u eenzaam voelde.

METTEN: Vooral 's avonds als ik alleen was. Dan had ik soms behoefte om met iemand te klappen.

VALERIE: En er was niemand.

METTEN: Toch wel. Mijn beesten in de stal. Daar kon ik tegen spreken. Ze zegden wel niets terug maar ze begrepen mij. Maar toen mijn beesten weg waren hield ik het niet langer uit op de boerderij.

VALERIE: En zijt ge naar hier gekomen. Om gezelschap te zoeken. En warmte en genegenheid te vinden.

METTEN: En omdat ik tijd had.

VALERIE: Ook voor het vrouwvolk?

METTEN: Het vrouwvolk? Daarvoor is het veel te laat.

VALERIE: Ge weet maar nooit mijnheer Maarten. Weet ge, ik ken u nog maar nauwelijks en ik vind u al heel sympathiek.

METTEN: Nu ge het zegt. Van zodra ik u zag vond ik u ook sympathiek.

VALERIE: Misschien heeft het lot ons samengebracht.

METTEN: Zou dat kunnen?

VALERIE: Wie weet. Liefde op 't eerste zicht bestaat.

METTEN: Ook in uwe oude dag?

VALERIE: Misschien juist dan.

METTEN: Ik durf er niet aan denken, madame Valerie.

VALERIE: Valerie, gewoon Valerie. Wij zeggen alleen 'mijnheer' of 'madame' als de révérende mère in de buurt is. Mag ik 'Metten' zeggen?

METTEN: Natuurlijk Valerie...

VALERIE: Wagemans. Weduwe Wagemans. Ik heb één dochter. Zij is advocate. 't Is een goed kind.

METTEN: Dan krijgt ge vaak bezoek?

VALERIE: Niet zo vaak. Zij heeft het zo druk. Maar op mijn verjaardag stuurt zij een doosje pralines. En met moederdag nog een doosje pralines. En met Kerstmis....

METTEN: Nog een doosje pralines.

VALERIE: Iedere keer hoop ik dat ze mijn cadeautje zelf brengt. Dan zou ik haar nog eens zien.

METTEN: Maar ze heeft geen tijd.

VALERIE: Zij heeft het zo druk, begrijpt ge?

METTEN: Natuurlijk Valerie, ik begrijp het. Maar **ik** heb tijd, veel tijd. Als ik iets kan doen, ge moet het maar zeggen.

(Zuster Birgit komt buiten bij Sooi en gaat binnen bij Poliet.)

VALERIE: Meent ge dat?

METTEN: Natuurlijk meen ik dat. Als ik voor u iets mag doen, wil dat zeggen dat ge mij nodig hebt. En dat we iets voor elkaar betekenen.

VALERIE: *(neemt de hand van Metten tussen haar beide handen.)* Ge kunt dat allemaal zo schoon zeggen Metten.

Vijfde tafereel: Metten – Sooi – Valerie – Moeder-overste – Poliet – Hector – zuster Birgit.

(Intussen is Sooi uit zijn kamer gekomen. Hij is opgekleed en draagt vest en das.)

SOOI: Wat zie ik? Hier wordt vriendschap gesloten.

VALERIE: Dikke vriendschap Sooi.

METTEN: Valerie sprak al van 'liefde op het eerste zicht'.

SOOI: Is 't waar, Valerie? Pas op hè Metten. Ze heeft u bijna te pakken.

VALERIE: *(voelt zich betrap)* Niet te hard van stapel lopen Sooi. We leren elkaar pas kennen.

SOOI: Heel goed kennen.

VALERIE: Dat wel. Metten vertelde van vroeger.

(Sooi zet zich naast Metten in de canapé.)

SOOI: Dat was een schone tijd hè Metten.

METTEN: Een heel schone tijd Sooi. En plezant.

VALERIE: Vertel eens verder.

SOOI: We waren nog jong....

METTEN: En op die lange winteravonden, als er toch niets te doen was, kwamen we samen. Dan bij de éne, dan weer bij de andere.

SOOI: Er werden verhalen verteld en muziek gemaakt en gezongen.

METTEN: En gedanst.

VALERIE: En heimelijk wat gevrijd zeker?

SOOI: Metten hield zich daar niet mee bezig.

METTEN: Dat kan ik van Sooi niet zeggen. Weet ge 't nog Sooi?

SOOI: Hoe zou ik het kunnen vergeten. Zo heb ik ons Fien zaliger leren kennen.

(Moeder-overste komt uit de kamer van Victoire en blijft ongezien op de overloop staan.)

METTEN: Fieneke was het mooiste meisje van heel het dorp. Ze kon alle jongens krijgen maar het moest Sooi zijn.

VALERIE: Omdat Sooi de knapste was. Dat ziet ge nog.

SOOI: *(overdreven verlegen)* Ge maakt me verlegen.

VALERIE: Nee Sooi, ik meen dat. Hoewel Metten ook nog mag gezien worden.

SOOI: Dat is niet moeilijk. Een eeuwige vrijgezel, die heeft niets afgezien.

MOEDER-OVERSTE: Wel, wel, wel! *(Metten, Sooi en Valerie staan verschrikt recht. Metten grist de pet van zijn hoofd.)* Wat voor een prietepraat wordt hier gepraat. Madame Valerie, de verzorging is nog niet gepasseerd en gij zit al bij de mansvolk. Gij doet gelijk een lichtekooi. Gij zijt zonder te wachten op uwe kamer verwacht.

(Moeder-overste gaat binnen in de kamer van Valerie. Metten zet zijn pet weer op.)

METTEN: Amai, de supersoeur.

SOOI: Dat wordt donderpreken...

METTEN: In plaats van prietepraten.

VALERIE: Er staat mij wat te wachten. Ik ga maar direct. Tot straks... Metten ...Sooi.

METTEN: Tot straks Valerie. En u niet laten doen.

SOOI: Slechte raad Metten. Ze laten uitrazen en 't u niet aantrekken. Dat is 't beste wat ge kunt doen. (*Valerie gaat naar haar kamer. Metten en Sooi zetten zich neer. Zuster Birgit verlaat de kamer van Poliet en gaat af in de gang rechtsachter.*) Verdomme, Metten van de Mot in de 'Zegen der Jaren'.

METTEN: Mij had ge hier zeker nooit verwacht?

SOOI: Heel zeker niet. Hoe zijt gij hier binnengeraakt?

METTEN: Als herenboer en door de voordeur Sooi.

SOOI: Kunt ge dat wel betalen? 't Is hier niet goedkoop, zelfs niet voor een zogezegde herenboer. 't Groot lot gewonnen misschien?

METTEN: Neen Sooi, niets gewonnen maar heel mijn leven gezwoegd gelijk een slaaf. En iedere cent die ik kon missen aan de kant gelegd voor mijn oude dag. En die oude dag wil ik hier nu slijten als herenboer. Of is mij dat soms niet gegund?

SOOI: Toch wel Metten. Van harte jong. Ik zie u heel graag komen. 't Is hier maar een saaie boel. En met u erbij komt er misschien wat meer leven in de brouwerij.

(*We horen moeder-overste roepen in de kamer van Valerie.*)

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie ik wil gene flikkeflooi onder mijne dak! Goed compris? Gene fak en gene fik.

VALERIE: Maar révérende mère, ik....

MOEDER-OVERSTE: Gene maren, madame Valerie. Maak die mannen maar geen zotte koppen. Dat brengt dikke ambras.

METTEN: Hoor eens aan Sooi. Ocharme Valerie.

SOOI: Zo bezorgd Metten.

METTEN: Dat mag toch.

SOOI: Toch niet verliefd zeker?

METTEN: Ge weet niet wat ge zegt jong.

SOOI: (*spottend*) Valerie sprak toch van 'liefde op het eerste zicht'. Soms gebeurt dat.

METTEN: Toch niet bij mij zeker. Ik een verstokte vrijgezel... nooit jong.

(*Poliet komt binnen. Hij is eveneens opgekleeft met vest en das.*)

SOOI: Zeg nooit nooit Metten. Als ge van dat drankske nooit geproefd hebt, blijft de goesting.

POLIET: Goesting? Ik heb ook goesting. (*kijkt rond en maakt een gebaar van 'borreltje pakken'*) Is er soms een drankske? Om te proeven?

SOOI: Er valt niets te proeven, nu toch nog niet. Maar Metten zal zeker nog trakteren...(*knipoogt naar Poliet*)...op zijn intrede in de 'Zegen der Jaren'.

METTEN: Moet dat?

SOOI: Dat is de gewoonte. Vraag het maar aan Poliet.

METTEN: Ja Poliet?

POLIET: (*zet zich in de opazetel*) Ja zeker Metten. 't Is te zeggen als de mère supérieure het niet ziet. En als ge dat kunt betalen.

SOOI: (*spottend*) Hij kan dat zeker betalen, een rijke herenboer en nooit getrouwd. Als die nog geen geld heeft om te trakteren.....

(Moeder-overste is buitengekomen bij Valerie en heeft het woord 'trakteren' gehoord. Zuster Birgit komt op van rechtsachter en gaat binnen bij Charelke.)

MOEDER-OVERSTE: Trakketeren, trakketeren! In deze huis er is niets te trakketeren. Wees maar braaf en vroom en doet beter een "Weesgegroeetje" voor het kleine kindeke in de stal. Vergeet maar niet ge zijt al oud en de **hemel** wacht niet meer zo ver. Maar voor stoute mannekes 't is het helle vuur van de hel, weet ge wel. En nu iedereen rap naar zijne kamer en denk maar een beetje goed na. (*klapt in de handen*) Vite, vite, vite. (*Sooi en Poliet vluchten haastig weg naar hun kamer. Metten gaat zijdelings af met de rug gekeerd naar moeder-overste. Als hij aan de deur van zijn kamer is roept moeder-overste hem terug.*) **Mijnheer Maarten!**

METTEN: Ja, mère supersoeur?

MOEDER-OVERSTE: (*komt van de overloop naar beneden tot bij Metten*) Supérieur, mijnheer **Maarten** ... 'jeur'....'jeur'...

METTEN: Natuurlijk... 'jeur'... 'jeur'... mère supersoeur. Ik zal 't niet meer vergeten.

MOEDER-OVERSTE: Dat is goed jong. (*Metten wil afgaan*) En blijf nog maar een beetje. Ik heb nog een zegje met u te zeggen. Zet u en ga zitten in de zetel.

(Metten gaat argwanend naar de linkerkant van de canapé. Wanneer hij aarzelt om zich neer te zetten geeft moeder-overste hem een gepast duwtje. Moeder-overste neemt plaats uiterst rechts in de canapé. Ze lonkt even naar Metten en schuift dan naar het midden van de canapé. Wanneer ze nog wat dichterbij wil komen heeft Metten haar manoeuvre doorzien. Ze wippen dan ook samen omhoog en schuiven enkele centimeters op naar links.)

Zesde tafereel: Metten – Moeder-overste.

MOEDER-OVERSTE: Wel mijnheer **Maarten**, dat marcheert al een kleine beetje?

METTEN: Marcheren? Oh ja, toch wel... voetje voor voetje.

MOEDER-OVERSTE: Gij maakt snelle vrienden en vriendinnen zoals ik kom te zien.

METTEN: 't Zijn allemaal lieve mensen.

MOEDER-OVERSTE: (*legt haar hand op de knie van Metten die zich erg onbehaaglijk voelt*)
Mijnheer **Maarten**, ik denk hè... gij zijt ook een lieve mens.

METTEN: Ik zou 't niet weten.

MOEDER-OVERSTE: Toch wel jong. (*knipt Metten in de wang*) Maar een beetje een verlegen boerke nespas? Pas maar goed op voor 't vrouwenvolk, jong.

METTEN: Welk vrouwenvolk, mère supersoeur?

MOEDER-OVERSTE: Alle vrouwenvolk. (*klopt Metten op de knie*) Ze kunnen een man niet laten met rust.

METTEN: (*doelend op zijn knie*) Dat voel ik.

MOEDER-OVERSTE: Gij weet niet wat ge voelt want ge hebt nog nooit wat gevoeld.

METTEN: (*wijst naar zijn knie*) Nu toch wel.

MOEDER-OVERSTE: (*laat Mettens knie haastig met rust*) De compagnie van madame Valerie is gene goede compagnie. Gij moet dat maar niet doen.

METTEN: Ik vind het een charmante dame.

MOEDER-OVERSTE: 't Is een flatteuze die flatteert om de mansvolk te charmeren. En een jonkeman is een gemakkelijke prooi.

(*Zuster Birgit komt buiten bij Charelke. Ze luistert even mee en gaat dan hoofdschuddend linksachter over de overloop af.*)

METTEN: Ik dacht niet dat madame Valerie...

MOEDER-OVERSTE: Ziet ge wel. Ge zijt een dikke domme kop. (*legt opnieuw haar hand op de knie van Metten.*) Als ge met een vrouw wilt spreken, spreek dan maar een beetje met mij. Onder mijne nonnenkap zit ook een vrouw, weet ge.

METTEN: Neen, dat wist ik niet. Ik wil zeggen, ik weet dat wel. Maar ik had niet verwacht... ik bedoel...

MOEDER-OVERSTE: (*slaat nog eens nadrukkelijk op Mettens knie*) Ik weet wat gij bedoelt, jongske. Gij zijt een lieve sukkelaar. En een beetje eenzaam nietwaar? (*vleit zich tegen Metten aan.*) Als ge zoekt troost, de révérende mère is gans dicht bij u. Vergeet dat maar niet.

METTEN: Nee nee, ik zal dat zeker niet vergeten.

MOEDER-OVERSTE: Dat is goed zo. (*staat recht*) Wij zien ons nog, nietwaar mijnheer Maarten?

METTEN: (*Metten veert recht. Moeder-overste gaat af rechtsachter op de overloop*) Ja zeker, mère supersoeur, ja zeker, wij zien ons nog. (*wacht tot moeder-overste weg is en zet zijn pet weer op. Valerie komt op en hoort de laatste woorden.*) Maar niet te veel, hoop ik. Want ik krijg de kriebels van u.

Zevende tafereel: Metten – Valerie.

VALERIE: Van wie krijgt ge de kriebels, Metten? Toch niet van mij zeker?

METTEN: Ha Valerie, nee nee van u niet, maar van die supersoeur. Dat mens is zeker manziek?

VALERIE: Integendeel Metten, ze moet van 't mansvolk niets hebben. Ze laat dat dikwijls genoeg voelen.

METTEN: (*voelt aan zijn knie*) Mij liet ze wat anders voelen.

VALERIE: Mij heeft ze lelijk uitgemaakt.

METTEN: En mij bijna ingemaakt.

VALERIE: Gene flikkeflooi, zei ze. Gene fak en gene fik...

METTEN: Op u heeft ze een pik. (*nabootsend*) ‘De compagnie van madame Valerie is gene goede compagnie’ zei ze. ‘Ge moet dat maar niet doen’ zei ze.

VALERIE: Zou ze jaloers zijn?

METTEN: Op ons?

VALERIE: Zo lijkt het.

METTEN: Zou ze denken dat wij...?

VALERIE: Wat?

METTEN: Wel...

VALERIE: Is daar reden toe?

METTEN: We kennen mekaar nauwelijks.

(Valerie zet zich in de opazetel.)

VALERIE: En dan?

METTEN: Een verstokte vrijgezel zoals ik...

VALERIE: Wil misschien weten wat hij gemist heeft.

METTEN: (*zet zich uiterst links in de canapé*) Denkt ge dat het kan?

(Hector wil opkomen van rechtsachter op de overloop. Hij bemerkt Metten en Valerie en blijft achter de hoek staan luisteren.)

VALERIE: Alles kan als ge het echt wilt.

METTEN: Ik weet niet meer wat ik wil. Ik wilde hier een rustige oude dag slijten.

VALERIE: Alleen? Of met twee?

METTEN: Met twee? Daaraan heb ik nooit gedacht. En toch...

VALERIE: Laat de tijd zijn werk maar doen. Hoewel...

METTEN: Veel tijd blijft er ons niet.

VALERIE: Iedere dag door God gegeven, loont de moeite te beleven, Metten.

METTEN: Dat is schoon gezegd Valerie. (*staat recht*) Ik ga nu wat rusten. ’t Is teveel geweest vandaag. Als ge me nodig hebt, komt ge maar af. Ge weet mij wonen.

VALERIE: Daar ben ik heel blij om, Metten. Ik zal dat zeker doen.

(Metten gaat naar zijn kamer. Hector komt op van rechtsachter. Hij heeft een in rood papier gewikkeld pakje bij.)

Achtste tafereel: Valerie – Hector.

HECTOR: (*nabootsend*) Iedere dag door God gegeven, loont de moeite te beleven. Zeker met zo een keuterboerke.

VALERIE: Oh majoor, gij zijt het.

HECTOR: Ja ik ben het, wie anders. En wat zie ik? Ons Valerieke is dat keuterboerke al aan 't opvrijen. Ze laat er geen gras over groeien.

VALERIE: Majoor dat moogt ge niet zeggen.

HECTOR: Majoor, majoor? Zijt ge mijn naam vergeten?

VALERIE: Neen, natuurlijk niet. Maar iedereen zegt toch 'majoor'. En als ik u Hector noem lijkt het of ik u beter ken dan de rest.

HECTOR: En is dat niet zo?

VALERIE: Neen, dat is niet zo. Ook al zoudt **gij** dat willen... **ik** wil dat niet.

HECTOR: (*zet zich in de canapé uiterst links*) En waarom niet?

VALERIE: Daarom niet.

HECTOR: Valerieke, ge doet mij pijn kind. Ik meen het heel serieus met u weet ge. En om dat te bewijzen heb ik voor u een kerstcadeau gekocht. Ik zal het direct onder de kerstboom leggen.

VALERIE: Ge kunt u die moeite besparen. Ik wil geen kerstcadeau van u.

HECTOR: Dat kunt ge mij niet aandoen. Ik heb dit heel speciaal voor u gekocht, een heel duur kerstcadeau.

VALERIE: Dat is dan heel spijtig. Weet ge wat ge doet? Geef het met de nodige complimenten aan Victoire. Die zal daar heel blij mee zijn.

HECTOR: Ja maar Victoire, dat is toch maar een folieke.

VALERIE: Ha zo, Victoire is maar een folieke. En bij Victoire is Valerie maar een folieke. Ik heb u door majoor. Vroeger, bij 't leger met een schoon uniformke aan, toen lagen de vrouwen misschien aan uw voeten. Maar bij mij bakt uw haring niet.

HECTOR: Oei, oei, madam is op haar teen getrapt. Misschien voelt ze toch meer dan ze wil toegeven.

VALERIE: Ge vergist u. En maak u geen illusies, zeker niet nu Metten er is.

HECTOR: Metten, Metten, dat keuterboerke.

VALERIE: Metten is een herenboer.

HECTOR: Weinig heer en heel veel boer, als ge 't mij vraagt. Ik durf wedden dat hij heel zijn leven niet anders gedaan heeft dan achter een koeienstaart aangelopen.

VALERIE: Liever achter een koeienstaart dan achter de rokken van 't slecht vrouwvolk.

HECTOR: Hela, niet overdrijven hè (*wil zijn hand op de arm van Valerie leggen*) mijn klein zottinneke.

VALERIE: (*slaat de hand van Hector weg en staat recht*) Ik ben uw klein zottinneke niet. En ge moet mij gerust laten of ik zal het tegen Metten zeggen.

(*Valerie gaat kwaad naar haar kamer*)

HECTOR: (*staat recht en bootst Valerie na*) "Tegen Metten zeggen, tegen Metten zeggen", oei oei oei, ik begin al te bibberen.

(*Op het ogenblik dat Valerie haar kamer binnen gaat komt Victoire naar buiten. Ze gaat tot bij Hector in het midden van het toneel.*)

Negende tafereel: Hector – Victoire.

VICTOIRE: Wat gebeurt hier? Valerie keek zo kwaad. Ge hebt haar toch weer niet lastig gevallen zeker?

HECTOR: Ik? Haar lastig gevallen? Bijlange niet. Zij laat mij niet gerust. “Hector” zei ze, “ik kan u maar niet uit mijne kop zetten” zei ze. “Voelt ge er niets voor om met mij een iets meer dan vriendschappelijke relatie te onderhouden”, zei ze.

VICTOIRE: Zei ze dat?

HECTOR: Ja, dat zei ze. En ’t was gemeend.

VICTOIRE: Dat vals serpent. En tegen mij zegt ze dat ze u niet kan rieken.

HECTOR: Als ze een zware kopvalling heeft zeker. Neen, neen, Victoirke, ge moet ze kennen.

VICTOIRE: En wat hebt gij gezegd?

HECTOR: “Valerie” heb ik gezegd, “daar kan geen sprake van zijn kind. Het spijt mij maar ik heb mijn gedacht op iemand anders gezet”. Zo heb ik het haar gezegd.

VICTOIRE: En wat zei zij toen?

HECTOR: “Toch niet op Victoire zeker”, zei ze, “die zure Trien, die... die lelijke oude kabas”.

VICTOIRE: Zure Trien! Lelijke oude kabas! Heeft ze dat gezegd? Die smerige tang! Voor die twee jaartjes dat ze jonger is, de versleten doos. En wat hebt gij toen gezegd?

HECTOR: Dat ze daar geen zaken mee heeft, dat heb ik haar gezegd. Ze moet niet weten dat ik... dat wij....

VICTOIRE: Wat? Ik... wij? (*Victoire zet zich uiterst links in de canapé.*)

HECTOR: Ge weet toch Victoirke, dat ik u in mijn hart draag.

VICTOIRE: Gij kunt schoon praten gij. Maar meent ge dat? Gij houdt mij toch weer niet voor de zot zeker? ’t Zou de eerste keer niet zijn.

HECTOR: (*zet zich naast Victoire*) Natuurlijk meen ik dat meiske. En om dat te bewijzen heb ik voor u een mooi kerstcadeau gekocht. (*toont het pakje*)

VICTOIRE: Een kerstcadeau?

HECTOR: Ja zeker Victoirke.

VICTOIRE: Voor mij?

HECTOR: Voor u.

VICTOIRE: Van u?

HECTOR: Van mij.

VICTOIRE: Ik geloof u niet.

HECTOR: Ge ziet het toch met uw eigen ogen.

VICTOIRE: ’t Is misschien een foppakske.

HECTOR: Nee Victoire, 't is een heel duur kerstcadeau, speciaal voor u gekocht. Ik heb het met rood papier ingepakt. Ook speciaal voor u. Omdat rood de kleur is van de liefde. En omdat dit pakje het enige rode pakje is onder de kerstboom.

VICTOIRE: Toch vertrouw ik het niet. Wat zit er in?

HECTOR: Dat mag ik nu nog niet zeggen.

VICTOIRE: Als ge niets zegt wil ik het niet.

HECTOR: Ik zal u een hint geven. 't Is iets om te dragen. En als ge dat draagt zult ge altijd met een warm en teder gevoel aan mij denken. Is 't zo goed?

VICTOIRE: Nu ben ik nog meer nieuwsgierig.

HECTOR: Dat is juist het schone aan een cadeau. Ik leg het direct onder de kerstboom. En op kerstavond moogt ge het openmaken.

VICTOIRE: Dat durf ik niet.

HECTOR: Waarom niet?

VICTOIRE: Ze moeten hier niet weten dat ik van u een kerstcadeau krijg.

HECTOR: Ze zullen het ook niet weten. Ik schrijf hier: "Voor Victoire". (*schrijft*) En mijn naam laat ik weg. Geen afzender.

VICTOIRE: Dan zien ze nog wat er in zit.

HECTOR: Weet ge wat ge doet? Ge neemt het pakje mee zonder het te openen. En in de intimiteit van uw kamer maakt ge het open. Afgesproken?

VICTOIRE: Afgesproken. En al op voorhand bedankt.

HECTOR: Is dat alles?

(Gusteke wil opkomen. Wanneer hij het koppel bezig ziet verbergt hij zich achter zijn schildersezal en is getuige van wat volgt.)

VICTOIRE: Hoe alles?

HECTOR: Kom eens wat dichterbij en geef mij een kuske, hier op mijn wang.

VICTOIRE: Gij vangt zeker? U een kuske geven terwijl er ieder ogenblik iemand kan binnenkomen. Ik denk er nog niet aan.

HECTOR: Ge moet niet bang zijn. Kom mijn zoetebolleke... in de rapte.

VICTOIRE: Niks van, ik durf dat niet. En ik wil dat niet. 't Is nog veel te rap. Ik moet eerst zeker zijn van u ... en van mezelf.

HECTOR: Van mij kunt ge zeker zijn Victoire. Anders zou ik u toch geen duur kerstcadeau geven. Ik zweer u trouw op mijn woord van officier. Allee, kom nu?

VICTOIRE: Nee nee, nu niet... later. (*staat recht en dreigt met de vinger*) Maar ik hou u aan uw woord. Als ge mij durft bedriegen met die... die Valerie... dan gaat ge uw beste dag niet hebben. En als dat jaloers wijf u nog durft lastig vallen, dat ze dan heel goed oppast.

HECTOR: Ge moet niet bang zijn Victoirke. Ik ben geheel en al de uwe. En als ge twijfelt denk dan maar aan het rode pakje dat op u ligt te wachten. Ge zult ervan verschieten. (*Victoire gaat met afgemeten stappen terug naar haar kamer. Hector staat recht*) En of ze zal verschieten, de nijldige heks. Een verlovingsring, gedraaid uit een

sjiekenpot. Die stomme trut ziet toch geen verschil tussen een echt juweel en waardeloze prul. Ik heb mij weer wat op mijne nek gehaald. Maar 't leven is zo saai zonder vrouwen. En er is hier niets anders dan die twee oude krenge. En dus probeer ik het maar, bij de één en bij de ander. Als ze vandaag of morgen mekaar in het haar vliegen gaan we nog lachen. En moesten ze zich allebei tegelijk tegen mij keren, dan doe ik maar zoals in de oorlog. Gaan lopen.

(Hector legt het pakje onder de kerstboom en vertrekt haastig rechtsachter op de overloop. Gusteke gaat naar de kerstboom, neemt het pakje en bekijkt het nauwkeurig. Dan legt hij het pakje terug en gaat naar zijn kamer.)

Tiende tafereel: Charelke – Sooi – Poliet – Metten.

(Met kerstmuziek maken we een kleine sprong in de tijd. We bevinden ons nu in de vroege namiddag. Charelke komt uit zijn kamer, gaat naar de kamer van Sooi en roept van in de deuropening.)

CHARELKE : Hei Sooi!

SOOI: Ja Charelke?

CHARELKE: Gaan we kaartspelen?

SOOI: Ik kom. *(Sooi komt uit zijn kamer.)* Maar met twee? Dat gaat niet. Ik roep Poliet. *(Sooi opent de deur van de kamer van Poliet en roept.)* Poliet, komt ge?

POLIET: *(staat in de deuropening)* Gaat Metten trakteren?

CHARELKE: Trakteren?

SOOI: Da's waar ook. We gaan dat direct arrangeren. *(Gevolgd door Poliet en Charelke gaat Sooi naar de kamer van Metten, opent de deur en roept.)* Hei Metten, komt ge?

METTEN: *(komt in de deuropening staan)* Scheelt er iets?

SOOI: We moeten nog iets regelen. Van dat trakteren.

METTEN: *(komt verder naar binnen)* Trakteren? Daar komt niets van. Ge hebt ze gehoord, de supersoer. 'Niets te trakketeren maar 'Weesgegroetjes' bidden want de hemel is niet meer zo ver'. Ik riskeer hier niets. Ik wil niet buitenvliegen voor ik goed en wel binnen ben.

SOOI: Ge moet dat hier niet doen.

POLIET: We muizen er vandoor.

CHARELKE: Deze avond... naar 't dorp.

METTEN: Deze avond al?

SOOI: Ha ja hè Metten. Morgenavond is het kerstavond. Dan moeten we naar de nachtmis. En dan is het Kerstmis. Dan kunnen we ook niet weg. Het moet dus deze avond.

METTEN: Allemaal goed en wel. Maar hoe geraken we hier buiten? En erger nog, hoe geraken we terug binnen?

SOOI: Stien moet ons helpen.

METTEN: Stien?

SOOI: Stien de keukenmeid. Die laat ons buiten en weer binnen door 't achterpoortje. Voor wat drinkgeld natuurlijk.

METTEN: Ik heb hier nog geen Stien gezien.

CHARELKE: Ik zal ze gaan roepen.

POLIET: Ja doe dat.

(Charelke gaat af rechtsachter op de overloop)

SOOI: Kom Poliet, wij gaan naar ons kamer anders betrouwt Stien dat zaakje niet.

(Sooi en Poliet gaan naar hun kamer.)

METTEN: *(naar het publiek)* Kunt ge geloven dat ik dat zaakje ook niet betrouw. Maar als het de gewoonte is, dan moet het maar. Anders moet ik dat blijven horen.

Elfde tafereel: Metten – Stien – Charelke – Sooi – Poliet.

(Charelke en Stien komen op van rechtsachter. Charelke gaat binnen in zijn kamer. De deuren van Charelke, Sooi en Poliet staan op een kier. Zij luisteren mee.)

STIEN: *(terwijl ze haar handen afdroogt aan haar voorschoot)* Ge hebt mij geroepen?

METTEN: Gij zijt Stien, de keukenmeid?

STIEN: Dat ziet ge toch.

METTEN: Ja, eigenlijk wel.

STIEN: Waarom vraagt ge het dan?

METTEN: Om zeker te zijn. Ik ben Metten.

STIEN: Dat boerke.

METTEN: Pardon, ik ben herenboer.

STIEN: Dat zal wel. Stoeffen en in hun broek schijten, dat kunnen ze hier allemaal. Ge hebt mij geroepen?

METTEN: Ja ziet ge. Ik moet trakteren voor de gasten.

STIEN: En ge wilt voor mij ook trakteren. *(geeft een vertrouwelijke schouderklop)* Dat is vriendelijk schat.

METTEN: Hela, hela, ik ben uwe schat niet. *(aarzeland)* En het was ook niet de bedoeling om voor u te trakteren.

STIEN: Ik snap het al. Ik ben gene gast. Ik ben maar de keukenmeid. Als iedereen hier zijne buik maar kan volvreten. Voor de rest tel ik niet mee.

METTEN: Daarover gaat het niet. Ik wil in 't dorp trakteren. Maar we moeten hier ongezien buiten... en terug binnen geraken. Kan dat?

STIEN: Dat kan. *(met geopende hand)* Twintig euro.

METTEN: Twintig euro!!!!

STIEN: En een fles jenever.

METTEN: En een fles jenever? Zatte trien!

STIEN: Wablief? Pas op wat ge zegt, hè boerke. Ge spreek tegen een dame verdomme.

METTEN: Een dame die vloekt en jenever zuipt.

STIEN: Drinkt, wilt ge zeggen. En mag dat soms niet? Ons boerke heeft precies nog nooit gehoord van ‘emancipatie’.

METTEN: Van ‘mancipatie’? Neen, nog nooit. Doet dat pijn?

STIEN: Doe maar onnozel gij. Gij zijt ook één van die venten die een vrouw alleen maar nodig hebben om hun kinderen te kopen. En om zichzelf kapot te werken terwijl mijnheer van het leven profiteert. Ik beklaag uw vrouwke zaliger boer, zeker weten.

METTEN: Ik heb nooit een vrouw gehad Stien.

STIEN: Gelukkig voor dat mens. Maar zeg eens, als ik curieus mag zijn, hoe komt dat? Hebt ge er nooit één kunnen strikken op uw boerderij?

METTEN: Moest ik dat echt gewild hebben misschien wel.

STIEN: Waarom zijt ge dan nooit getrouwd?

METTEN: Omdat mijn schoonmoeder geen kinderen kon krijgen, nieuwsgierige trut.

STIEN: Kalm aan hè boerke. Ik mag toch wel iets vragen zeker. Wel, wat is er van de kwestie voor deze avond? (*steekt de geopende hand naar voor*)

METTEN: Ik weet het niet Stien. Verdomme ’t is....

STIEN: Te nemen of te laten. Twintig euro nu direct. De fles bij het binnenkomen.

METTEN: Miljaar, dat is veel geld.

STIEN: Ge zijt herenboer of ge zijt het niet.

(*Metten overhandigt het geld.*)

STIEN: Komt in orde Metten. En als ge u soms verveelt, ik ben in de keuken. (*maakt het gebaar van glaasje drinken*) Dag Metten. Tot ziens.

(*Stien gaat af rechtsachter.*)

METTEN: Dat wordt hier een duur grapke. En als het uitkomt vlieg ik buiten. En dat met Kerstmis voor de deur. Ik moet daar toch eens met Valerie over praten. Ik hoop dat die ook gene last heeft van ‘mancipatie’. Ik zal maar goed uit mijn doppen kijken.

(*Metten gaat naar zijn kamer.*)

Twaalfde tafereel: Sooi – Charelke – Poliet - Gusteke.

(*Als Metten weg is komen Sooi, Charelke en Poliet in de deuropening staan.*)

SOOI: We hebben hem liggen.

CHARELKE: Hij bijt.

POLIET: Ik krijg al dorst.

CHARELKE: Wie gaat er mee?

SOOI: Wij drie natuurlijk. En wie nog?

POLIET: In alle geval iemand die kan zwijgen.

SOOI: Gusteke natuurlijk. Die hoort niets.

CHARELKE: En zegt niets.

POLIET: Dus wij riskeren niets.

CHARELKE: En de majoor?

SOOI: Die afzuiper laten we thuis. Anders gaat Metten zijn laatste cent eraan.

POLIET: En we kunnen Valerie en Victoire toch niet alleen laten.

CHARELKE: De majoor is goed gezelschap.

SOOI: Nu gaan we rusten. En deze avond vliegen we erin.

POLIET: We zetten heel het dorp op zijne kop.

CHARELKE: Op Metten zijn kap.

(Charelke gaat binnen in zijn kamer.)

SOOI: Poliet wij gaan ervoor zorgen dat Metten zijn eerste avond in de 'Zegen der Jaren' niet rap zal vergeten.

POLIET: Wees maar gerust. Er moet leven komen in de "Zegen der Jaren".

(Gusteke komt binnen van linksachter. Hij blijft achter zijn schildersezal staan.)

SOOI: Daar is Gusteke.

POLIET: Gusteke? Hoe gaan we die aan zijn verstand brengen dat we deze avond op de lappen gaan?

SOOI: Laat dat maar aan mij over. Gusteke kom eens tot hier.

(Sooi wenkt met de hand naar Gusteke om hem te doen komen. Gusteke komt schoorvoetend en met een vragende blik naderbij.)

POLIET: Sooi moet u iets vertellen.

SOOI: *(wijst op zijn lippen en articuleert heel uitdrukkelijk)* Goed kijken hè Gusteke. Metten *(wijst naar de deur van Metten's kamer)* trakteert *(maakt gebaar van iets te drinken)* deze avond.... deze avond. In 't dorp. *(gebaar van weggaan)*. En gij gaat mee. Goed verstaan?

(Gusteke knikt overtuigend 'ja', wijst naar de deur van Metten, maakt het gebaar van drinken en wijst naar buiten.)

POLIET: Goed Gusteke. Ge hebt het gesnapt. *(Gusteke gaat naar de kerstboom en doet teken naar Sooi en Poliet dat ze moeten naderbij komen. Hij neemt het rode pakje en toont het aan Poliet. Deze bekijkt het pakje en wijst naar de deur van de kamer van Victoire)* Is dat een pakje voor Victoire?

(Gusteke knikt bevestigend)

SOOI: *(wijst op Gusteke)* Van u?

(Gusteke schudt 'neen'.)

POLIET: *(uitdrukkelijk articulerend)* Van wie dan wel?

(Gusteke loopt met een stijf been op en neer.)

SOOI: Van de majoor voor Victoire?

(Gusteke knikt 'ja'.)

POLIET: Daar moeten we iets mee doen.

SOOI: Wat kunnen we doen?

POLIET: Deze avond als we in het dorp zijn ga ik iets heel moois kopen voor Victoire. En dat steken we in dat pakske.

SOOI: Wat gaat ge kopen?

POLIET: Dat zult ge wel zien.

SOOI: Toch iets waar Victoire heel hard zal van verschieten?

POLIET: En de majoor nog harder. Nu gaan we rusten want het belooft een heel drukke avond te worden.

SOOI: Gusteke, tot deze avond hèn.

(Gusteke knikt 'ja'.)

POLIET: Niet vergeten hèn.

(Gusteke schudt 'neen'.)

SOOI: En vooral mondje dicht. *(Sooi legt de vinger op de lippen ten teken van zwijgen.)* Ge gebaart nergens van. Tegen niemand.

(Gusteke schudt 'neen' en herhaalt het gebaar van Sooi. Dan gaan de drie mannen af.)

Dertiende tafereel: Moeder-overste – zuster Birgit.

(Zuster Birgit komt op van linksachter, moeder-overste van rechtsachter. Ze komen tot voor op het toneel.)

MOEDER-OVERSTE: Wel zuster, waar zitten onze gasten te zitten?

ZUSTER BIRGIT: Ze rusten, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Ze zijn braaf nietwaar?

ZUSTER BIRGIT: Heel braaf, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Van tijd tot tijd ze zijn een beetje te braaf zuster. Van tijd tot tijd ik zou willen zij zijn een beetje meer stout.

ZUSTER BIRGIT: Révérende mère, dat kunt ge toch niet menen.

MOEDER-OVERSTE: Toch wel zuster, stoute mannen zijn pikante mannen. Onze mannen zijn slappe zakken.

ZUSTER BIRGIT: Daar ben ik niet zo zeker van.

MOEDER-OVERSTE: Natuurlijk niet, van u ze zijn allemaal de zot. Van mij ze zijn de bangeriken met de broek vol.

ZUSTER BIRGIT: Misschien ligt dat aan uzelf, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Wat wilt ge zeggen als ge dat zegt? Ik weet ik ben zeer streng maar dat moet zo zijn. Maar daarom zij moeten nog niet kruipen als een bange hond voor de slaag. Mijnheer Maarten, ik denk hij is een andere man.

ZUSTER BIRGIT: Hij kan niet bang zijn voor de vrouwen. Hij heeft er nooit één gekend.

MOEDER-OVERSTE: Hij is een eenzaam man zuster, een erg eenzaam man. Ik zal hem veel sterkte geven. (*Moeder-overste gaat af linksvoor.*)

ZUSTER BIRGIT: Wat krijgen we nu? ‘De supersoeur en de herenboer’, een sprookje voor grote kinderen. (*Zuster Birgit gaat tot in het midden op de overloop.*) “De supersoeur ligt op de loer. Er dreigt gevaar voor onze boer”. Wordt vervolgd. (*Zuster Birgit gaat af rechtsachter op de overloop.*)

D O E K

T W E E D E B E D R I J F

Veertiende tafereel: Valerie – Victoire.

(De avond van diezelfde dag. Muurlampen en een luster verlichten het lokaal en zorgen voor een gezellige sfeer. Er speelt zachte kerstmuziek. Victoire zit alleen met een nors gezicht voor in de opzetel. Valerie komt uit haar kamer.)

VALERIE: Maar alleen Victoire?

VICTOIRE: Ge zijt toch zeker niet blind.

VALERIE: Gelukkig nog niet.

VICTOIRE: Trek uw ogen dan open dan ziet ge wat ge ziet.

VALERIE: Amai zeg, zo kortaf. (*zet zich links in de canapé*) Last van uw maag?

VICTOIRE: Mijn maag zit in mijn lijf en dat is mijn zaak.

VALERIE: Oei oei oei, ik zwijg al. (*na een korte pauze*) Waar blijft het mansvolk?

VICTOIRE: Kunt ge ze niet missen?

VALERIE: Toch wel, maar gewoonlijk rond deze tijd.....

VICTOIRE: Zit ge hier al te lonken als een straatmadelief.

VALERIE: Zeg eens Victoire, ge zijt echt onuitstaanbaar. (*even stilte*) Hoe zou Metten het maken?

VICTOIRE: Metten? Wie is dat? Die ken ik niet.

VALERIE: Metten dat is mijnheer Maarten. Ik mag hem ‘Metten’ noemen.

VICTOIRE: Oh ja, is het al zover. Gij zijt ook niet rap content gij.

VALERIE: Wat wilt ge daarmee zeggen?

VICTOIRE: Dat ge zot zijt van het mansvolk. En dat ge met éne vent niet toekomt. Dat ge zou willen dat ze allemaal aan uw rokken hangen.

VALERIE: Zodat er voor u niets overblijft zeker.

VICTOIRE: Ik moet van het mansvolk niet weten. Dat weet gij goed genoeg. Alleen....

VALERIE: Dat officierke op rust, dat vergeet te rusten als er vrouwen in de buurt zijn.

VICTOIRE: Ik wil van Hector geen kwaad woord horen, goed verstaan. En ge moet hem gerust laten.

VALERIE: Ge moet niet bang zijn. Hij kan mij gestolen worden.

VICTOIRE: (*staat recht*) Ik heb wat anders gehoord. En dat moet gedaan zijn, madam. Dat moet gedaan zijn! (*loopt kwaad naar haar kamer*)

VALERIE: Hebt ge van uw leven. Dat had ik van Victoire nooit gedacht. Ze is zo jaloers dat ze de majoor met huid en haar zou opvreten om hem met niemand te moeten delen. Maar dat ze hem opvreet. Dan ben ik er vanaf. Ze kan er alleen maar een serieuze indigestie aan overhouden.

Vijftiende tafereel: Valerie – Metten.

(*Metten komt uit zijn kamer en gaat tot bij Valerie.*)

METTEN: Valerie, wat scheelt er? Ge kijkt zo bedrukt.

VALERIE: God Metten, het gaat mij hier niet meer. Ik heb zojuist woorden gehad met Victoire.

METTEN: Woorden? Wat voor woorden?

VALERIE: Ze verwijt mij dat ik achter 't mansvolk aanzit. En dat ik Hector lastig val.

METTEN: Dat is toch niet waar zeker?

VALERIE: Dat is zeker niet waar. Hector laat mij niet gerust en houdt Victoire voor de zot. Maar zij ziet dat niet. Zij is smoorverliefd op hem en gelooft al zijn leugens.

METTEN: Amai zeg, kan zo'n azijnvlieg smoorverliefd worden?

VALERIE: En of. Het is te zien dat ge van het vrouwvolk niets afkent.

METTEN: Dat kan. Maar smoorverliefd zijn doet mij denken aan een schone blozende malse appel. Als ik Victoire haar gezicht zie denk ik eerder aan een uitgeperste citroen.

VALERIE: En als ge mijn gezicht ziet?

METTEN: Dan zie ik precies een hele fruitkorf waar het water mij van in de mond komt.

VALERIE: Gij vleier. Gij doet mij honger krijgen.

METTEN: En honger doet eten. (*zet zich naast Valerie in de canapé*) Ik zou u zo maar een kuske op uw wang willen geven.

VALERIE: Niet te rap Metten, daar ben ik nog niet aan toe. Sinds de dood van Jef zaliger, en dat is meer dan tien jaar geleden, heeft geen enkele man mij nog gekust.

METTEN: Dan wordt het hoog tijd om daar verandering in te brengen.

VALERIE: Ik weet het niet Metten. Dat is een stap die ge moet kunnen zetten. Ik weet niet of ik dat al kan.

METTEN: Het is misschien het proberen waard. Jef zaliger zal daar niet op reclameren.

VALERIE: Neen, dat zal hij zeker niet doen. Ik hoor het hem al zeggen: "Valerie, gij zijt nog altijd dezelfde bange trut van over vijftig jaar. Bij mij heeft het ook twee maanden geduurd voor ik dat eerste kuske kreeg. En dat gaat ge Metten toch zeker niet aandoen".

METTEN: Dat is heel verstandig gesproken van Jef zaliger. Hebt ge die snul... ik bedoel die sukkelaar... twee maanden laten wachten?

VALERIE: Ja zeker, twee maanden. En toen is dat nog niet vanzelf gegaan. Eerst heeft hij mij plechtig zijn liefde moeten verklaren, dan om mijn hand vragen en dan heeft hij mij het eerste kuske mogen geven.

METTEN: Dat moet nu toch allemaal niet? Ik bedoel... voor één kuske?

VALERIE: Waarom niet? Dat zou toch pas romantisch zijn. En het zou mij doen denken aan Jef zaliger.

METTEN: Ja maar, als ik u een kuske geef moet ge aan mij denken en niet aan Jef zaliger.

VALERIE: Als ik dat maar kan. Ik zal het proberen. Maar toch doen we het zoals vroeger. *(staat recht, draait de opzetel recht naar het publiek en zet zich er in)* Wacht, ik zet mij hier. Gij gaat naar uw kamer... ge klopt... ik roep 'binnen'... gij komt binnen... ge blijft aan de deur staan... verklaart uw liefde... en vraagt om mijn hand. En dan komt ge heel stillekes met uw oogskes toe naar voor... en geeft mij één kuske... op mijn wang.

METTEN: Verdomme, als ik dat maar kan onthouden.

VALERIE: Ge probeert het maar. Zo nauw steekt het nu ook weer niet. We maken er een plezant spelleke van.

METTEN: Dan doe ik mee, dan kunnen we eens lachen. Dat zal ons deugd doen. *(staat recht)* Dus ik vertrek nu naar mijn kamer. Ik concentreer mij... ik klop... gij roept 'binnen'... ik kom binnen...

VALERIE: Het is al goed, vertrek maar. Ik hoor dat gij uw les van buiten kent.

(Metten gaat af naar zijn kamer. Onderweg repeteert hij zijn les. Valerie verheugt zich op de komende gebeurtenissen.)

Zestiende tafereel: Valerie – Moeder-overste.

(Moeder-overste komt binnen van linksvoor.)

MOEDER-OVERSTE: Eh bien, madame Valerie, zit gij hier al te zitten?

VALERIE: *(staat recht)* Jawel révérende mère, ik wacht op de rest van het gezelschap.

MOEDER-OVERSTE: Vrouwen moeten niet eerste zijn. Ga nog maar een beetje naar uwe kamer. En kom maar **na** de mansvolk.

VALERIE: Maar révérende mère....

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie, ik heb gezegd als ikke spreken gene maren. Ga naar uwe kamer en ga maar een beetje vlug.

VALERIE: Jawel, révérende mère.

(Valerie gaat naar haar kamer. Ze kijkt angstig naar de deur van Mettens kamer. Moeder-overste zet zich in de opzetel.)

MOEDER-OVERSTE: Eindelijk een beetje rust voor mijne oude knook. Dat hebben ze dik verdiend.

(Moeder-overste geniet zienderogen van het zalige moment van rust.)

Zeventiende tafereel: Metten – Moeder-overste – Valerie.

(Metten klopt op de deur van zijn kamer. Moeder-overste zet zich recht en kijkt rond.)

MOEDER-OVERSTE: Welke zottekop is hier op een deur aan het kloppen? *(Metten klopt langdurig. Moeder-overste hoort van waar het kloppen komt.)* Het is toch zeker niet waar zeker. Die boer klopt op zijn eigene deur.

METTEN: *(flauw en met hoge stem)* Ik hoor niets.

MOEDER-OVERSTE: *(nabootsend)* Ikke wel. Ik hoor uwe klop.

METTEN: Verkeerd! Gij moet ‘binnen’ roepen.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten wil met mij een spelleke speel. Ik zal een keer met hem een spelleke speel.

METTEN: Hallooo!

MOEDER-OVERSTE: Ja.aaaa!

METTEN: Beginnen we opnieuw?

MOEDER-OVERSTE: Ja, beginnen maar opnieuw. *(Metten klopt opnieuw op de deur.)*
Binnen!

(Metten komt binnen en blijft aan de deur staan. Hij kan de persoon in de zetel niet herkennen.)

METTEN: Dag mijn onschuldig geiteke.

MOEDER-OVERSTE: *(kijkt heel verwonderd)* Wat belijft u als 't u belijft? Ik ben gene onschuldige geiteke.

METTEN: Natuurlijk niet, dat ‘onschuldig’ zullen we maar weglaten zeker... mijn liefste zoeteke.

MOEDER-OVERSTE: Gaat gij niet een heel kleine beetje te ver?

METTEN: Bijlange niet. Dit is nog maar een begin. Ik ben stapelzot van u.

MOEDER-OVERSTE: *(slaat een kruisteken)* Mijne God, diene boer is van mij de zot. Ik hebben dat gedacht. Ik hebben dat gewist. Ik hebben dat gehopen.

METTEN: *(begint luidop te lachen)* Gij kunt grappig doen. Het is precies of ik de supersoer hoor spreken.

MOEDER-OVERSTE: Ik ben de mère supérieure.

METTEN: *(lacht nog harder)* Proficiat, ge speelt het geweldig. Als ik niet zeker moest weten dat gij daar zit zou ik denken dat het die lelijke tang zelf is.

MOEDER-OVERSTE: Pardon? Een kleine beetje serieus blijven nespaa.

METTEN: Natuurlijk, deze zaak is veel te ernstig. Mag ik u heel nederig om uw hand vragen?

MOEDER-OVERSTE: (*bekijkt haar hand*) Mijne hand? Wat moet gij met mijne hand?

METTEN: Ge valt weer uit uw rol. Ik moest u toch om uw hand vragen. Of twijfelt ge nog voor ge die belangrijke stap wilt zetten?

MOEDER-OVERSTE: Wat voor een babbel babbelt die kwiet? Die wil toch zeker niet met mij trouwen?

METTEN: Voilà, het grote woord is eruit: trouwen.

MOEDER-OVERSTE: Ja maar, dat had ik niet verwacht.

METTEN: Ik dacht nochtans....

MOEDER-OVERSTE: Gij denken maar, gij denken maar. Oh mijne God. (*slaat opnieuw een kruisteken.*)

METTEN: Mag ik u misschien toch al dat eerste kuske geven?

MOEDER-OVERSTE: Ene kuske? Daar heeft nog nooit éne man mij gekuust.

METTEN: Lap, de os heeft gekalfd. Jef zaliger ligt in de pataten.

(Valerie komt uit haar kamer en kijkt verbijsterd naar het tafereel dat zich voor haar ogen afspeelt.)

MOEDER-OVERSTE: Maar éne kuske kan geen kwaad.

METTEN: Natuurlijk niet. Ik knijp mijn ogen stijfdicht. En dan kom ik heel stillekes tot bij u en geef u 'éne kuske...'.
 MOEDER-OVERSTE: Op mijne wang, alleen op mijne wang. Met alle twee uwe en mijne ogen stijfdicht. En tegen niemand vertellen.

METTEN: Op mij kunt ge rekenen. Ik kom.... ik kom.... stillekes... heel stillekes... niet bang zijn.... niet verschieten.

(Terwijl Metten heel stillekes en met gesloten ogen naar moeder-overste gaat tracht Valerie tevergeefs Mettens aandacht te trekken om hem op het misverstand te wijzen. Metten geeft moeder-overste een kus op de wang. Moeder-overste slaakt enkele diepe zuchten, hierin telkens gevolgd door Metten.)

Achttiende tafereel: Moeder-overste – Metten – Valerie.

(Metten staat nog altijd met gesloten ogen rechtop naast de zetel. Moeder-overste ligt, eveneens met gesloten ogen, behaaglijk achterover in de zetel.)

MOEDER-OVERSTE: Wat éne zalige gevoel. Ik heb dat gevoel nog nooit gevoeld.

METTEN: Heerlijk. Dat ik daarvoor zo oud moest worden.

MOEDER-OVERSTE: Fantastisch. Maar het mag niet meer passeren. Nooit meer.

METTEN: Nooit meer? Dat durf ik niet beloven.

MOEDER-OVERSTE: Maar als iemand ons ziet?

METTEN: Dat kan toch geen kwaad. We moeten alleen maar zorgen dat dat serpent van een supersoer ons niet betrapt.

MOEDER-OVERSTE: (*opent de ogen en kijkt onaangenaam verrast*) Wat belieft! Mijne serpent? Ik ben de mère supérieure en heb gene serpent.

METTEN: (*opent eveneens de ogen en loopt verschrikt enkele passen opzij*) Miljaar! 't Is waar. Valerie, wat gebeurt er? Wat heb ik nu uitgestoken.

(*Valerie komt haastig van op de overloop naar beneden.*)

MOEDER-OVERSTE: Valerie? Waarom gij roept die fikkefakmadam?

METTEN: Ik had hier een afspraak met madame Valerie. Zij moest daar zitten.

MOEDER-OVERSTE: Ha zo, gij zijt de zot van die flikkeflooï. Zij is de onschuldige geiteke. En mij gij houdt voor een grote aap. Gij stomme boer! Ik ben vernederd, ik ben gekwetst, ik... ik...

VALERIE: Révérende mère, mijnheer Maarten kon toch niet weten...

MOEDER-OVERSTE: Kon niet weten, kon niet weten. Ik kon ook niet weten...

VALERIE: Maar mijnheer Maarten houdt van mij.

MOEDER-OVERSTE: Hij houden van u maar geeft mij éne kuuske, de onbeschaamder**ik**.

METTEN: Dat was een misverstand, mère super...jeur...jeur. Ik wou madame Valerie mijn liefde verklaren en om haar hand vragen. En dan éne kuuske geven.

MOEDER-OVERSTE: Ene kuuske geven? Aan haar?

VALERIE: Misschien willen wij ooit nog wel trouwen.

MOEDER-OVERSTE: Wat belieft, wat belieft? Gij willen trouwen? Ooit misschien? Alle twee?

METTEN: Alleen zal nogal moeilijk gaan.

MOEDER-OVERSTE: Daar komt niks van in deze huis, goed compris, niks van... niks... niks ...niks. Ene liaison tussen éne oude geit en éne afgeleefde bok, dat is een affaire van keskeschiet. Ik zal dat nooit tolereren.

METTEN: Maar mère super-jeur-jeur...

MOEDER-OVERSTE: Niks te maren mijnheer Maarten. Naar uwe kamer en kom nooit meer onder mijne ogen te komen.

METTEN: Valerie...

VALERIE: Ga maar Metten.

MOEDER-OVERSTE: En berouw u maar lang over uwe slechte gedraging. (*Metten gaat naar zijn kamer.*) Madame Valerie met u ik heb nog een dikke ei te pel. Gij zijt de zot van al de mansvolk. Gij draagt u als ene lichtekooi. Gij... gij...

VALERIE: Niet overdrijven, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Ik drijf niets over. Mijnheer Maarten, hij is nog gene hele ganse dag in deze huis et voilà, de vlam is in de pijp en de schuur is aan de brand. Gij kent gene schaamte, niks gene schaamte. Welke vrouw laat zich ene kuus kuussen van ene man die zij kent nog geen hele ganse dag.

VALERIE: **Ik** heb dat niet gedaan, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: **Gij** had wel die slechte intentie en **ik** was die onschuldige lam die werd slachtgeofferd. Ik zal voorzieningen nemen, madame Valerie. Deze huis is

gerespecteerd. Ik zal uwe dochter **roepen** en zeggen gij hebt verliest uwe verstand en zijt de zot van de boer.

VALERIE: Asjeblief, révérende mère, laat mijn dochter hier buiten. Zij moet het nog niet weten.

MOEDER-OVERSTE: Zij moet alles weten wat zij moet weten. En nu naar uwe kamer. En blijf maar op uwe kamer. Gij zijt gestraft met ene strenge straf. Vooruit! Vite, vite, vite. (*Valerie gaat naar haar kamer. Moeder-overste bidt met de handen gevouwen en de ogen gericht naar het kerststalleke*) Mijne God, ik heb mij gedragen als ene zotte zottin. Als dat nog passeert, al mijne respect is naar de vaan. Maar ene mens is maar ene mens. En ene kuuske is maar ene kuuske. En die kuuske van diene boer was nog maar mijne eerste kuuske. Ik zal veel bidden tot het kleine kindeke in de krib en vechten tegen de kwade duivel.

(*Moeder-overste gaat af linksvoor. Zachte kerstmuziek.*)

Negentiende tafereel: Sooi – Charelke – Poliet – Gusteke - Metten – Stien.

(*Sooi dooft het licht op zijn kamer en komt op het toneel. Hij draagt jas en pet. Hij gaat naar de kamer van Charelke en opent de deur op een kier.*)

SOOI: Charelke, zijt ge klaar?

CHARELKE: Ik zat al te wachten.

(*Charelke komt tot in de deuropening en dooft het licht op zijn kamer. Hij draagt jas en pet.*)

SOOI: Haalt gij Gusteke. Ik roep Poliet. (*Charelke gaat af linksachter. Sooi gaat naar de deur van de kamer van Poliet.*) Poliet, komt ge?

(*Poliet komt in de deuropening, dooft het licht op zijn kamer en kijkt rond. Hij draagt jas en hoed.*)

POLIET: Waar is iedereen? En waar blijft Metten? Hij moet zeker meekomen want het is op zijn kap.

SOOI: Wij zullen hem eens uit zijn kot halen. (*Sooi en Poliet gaan naar de deur van Mettens kamer. Sooi opent de deur op een kier. Intussen komen Charelke en Gusteke op van linksachter. Gusteke draagt jas en een kunstenaarshoed met brede randen.*) Hei Metten, we wachten.

(*Metten komt in de deuropening.*)

METTEN: Ik ga niet mee. Ik heb geen goestiing.

SOOI: Hela manneke, niet terugkrabbelen.

POLIET: Beloofd is beloofd.

SOOI: En wie zijn belofte niet vervuld...

CHARELKE: ... krijgt een bult.

(*Gusteke heeft de gezichten van de anderen aandachtig geobserveerd en knikt heftig.*)

METTEN: Ik weet het, ik weet het. Maar ik heb een verschrikkelijke stommititeit uitgehaald.

SOOI: Daar verschiet ik niet van.

POLIET: Was het zo erg?

METTEN: Nog erger. Ik heb de supersoer gekust.

CHARELKE: Wablief!!!

SOOI: Kunt gij een mens doen verschieten. Metten van de Mot, een boerke van de buiten, die in heel zijn leven het vrouwvolk niet heeft gezien, begint in zijn oude dagen nonnekes te kussen.

POLIET: Foei, wat zijn dat voor manieren.

CHARELKE: Seksmaniak!

METTEN: Ik dacht dat het Valerie was.

POLIET: Nu is hij nog stekeblind ook.

(Stien komt op van rechtsachter.)

STIEN: Wel waar blijft ge?

SOOI: Metten wil niet mee.

STIEN: Doet ons boerke in zijn broek?

CHARELKE: Hij zit met de 'peurre'.

METTEN: Watte? Niet durven? Dan kent ge Metten nog niet.

(Metten gaat terug binnen in zijn kamer.)

SOOI: *(van in de deuropening)* Ge hebt toch wel geld bij.

POLIET: En zeker genoeg.

CHARELKE: Wij hebben grote dorst.

(Metten dooft het licht en komt uit zijn kamer. Hij draagt nu jas en pet.)

METTEN: Kom we zijn weg.

STIEN: *(dreigend)* En mijn fles niet vergeten of ge komt er niet meer in. Goed verstaan? Volgen dan.

(Op één rij na elkaar verlaat het gezelschap het toneel. Stien gaat op kop, gevolgd door Metten, Sooi, Poliet, Charelke en Gusteke. Begeleid door vrolijke kerstmuziek (djingelbells ?) stappen ze in de maat links de overloop op, steken de overloop over en marcheren rechtsachter af.)

Twintigste tafereel: Valerie - Victoire

(Valerie komt uit haar kamer. Ze blijft op de overloop staan.)

VALERIE: Nog niemand? Dat is vreemd. Ik ben de eerste. Als de révérende mère mij ziet ben ik nog niet aan het feest. En als ze mijn dochter verwittigt zullen we het feesten maar vergeten, ook al zal het dan kermis zijn. *(Valerie komt links van de overloop naar beneden. Achter de schildersezal van Gusteke blijft ze staan.)* Wat zou Gusteke aan het tekenen zijn? Zou ik durven kijken? Hij heeft dat wel niet graag. Maar hij ziet het toch niet. *(Valerie bladert tussen de tekenbladen. Ze haalt één tekenblad*

naar boven.) Het is toch niet waar zeker. Hij heeft mij getekend. En zo schoon. En levensecht. Gusteke toch, gij zijt een echte kunstenaar. (Valerie gaat met de tekening naar de canapé en zet zich neer. Ze kijkt naar het werk van Gusteke.) Daar verschiet ik nu van zie. Hij heeft daar nooit iets van gezegd. Waarschijnlijk wil hij mij verrassen en mij die tekening geven als kerstgeschenk. Ik zal ze maar rap terugleggen. Dan weet hij niet dat ik in zijn werk gesnuffeld heb.

(Valerie staat recht om de tekening terug op te bergen. Op dat ogenblik komt Victoire komt uit haar kamer. Valerie zet zich terug neer.)

VICTOIRE: Gij zijt weer de eerste?

VALERIE: Het moeten niet altijd dezelfde zijn.

VICTOIRE: Alleen kunt ge beter lokken zeker.

VALERIE: Ik zit niet te lokken.

VICTOIRE: Ik weet wel beter. Ge kunt zelfs niet wachten tot het mansvolk er is.

VALERIE: Gij toch ook niet.

VICTOIRE. Ik kon dat niet weten.

VALERIE: Ik kon dat ook niet weten.

VICTOIRE: *(komt achter Valerie staan en kijkt over haar schouders)* Wat hebt ge daar vast?

VALERIE: Een tekening.

VICTOIRE: *(kijkt aandachtig)* Maar dat is uwe kop.

VALERIE: Dat hebt ge goed gezien.

VICTOIRE: Wie heeft dat gemaakt? Gusteke?

VALERIE: Wie anders?

VICTOIRE: Jaagt ge die sukkelaar ook al over zijn toeren.

VALERIE: *(staat recht)* Uw manieren gij! Ik jaag niemand over zijn toeren.

VICTOIRE: Mijne kop heeft hij nog nooit getekend.

VALERIE: Dat zal aan uwe kop liggen.

VICTOIRE: Wat wilt ge daarmee zeggen?

VALERIE: Dat hij alleen oog heeft voor een fatsoenlijke kop.

VICTOIRE: Dan heeft hij zich deze keer lelijk miskeken.

VALERIE: Victoire gij zijt een lelijk jaloers roddelwif.

(Valerie steekt de tekening terug op zijn plaats en gaat kwaad terug naar haar kamer.)

VICTOIRE: Ja loop maar weg, gij met uw fatsoenlijke kop. En probeer ook nog fatsoenlijke manieren te krijgen. En het mansvolk uit uwe kop te zetten als ge denkt dat ge een fatsoenlijke kop hebt. Lelijke oude Trees!

Eenentwintigste tafereel: Victoire – Hector.

(Hector komt op van rechtsachter. Hij hoort Victoire te keer gaan.)

HECTOR: Amai Victoire, staat het kot in brand?

VICTOIRE: Neen, ik sta in brand. Van koleire. Valerie was hier. Ze heeft mij weer beledigd, die snertmadam.

HECTOR: Ha Valerie, die snertmadam. Dat is die lelijke oude Trees.

VICTOIRE: Ja, dat is ze.

HECTOR: Ze is wel twee jaartjes jonger dan gij.

VICTOIRE: Dat wil niets zeggen. Ik voel mij jonger.

HECTOR: Dat is het voornaamste. En ze heeft u beledigd?

VICTOIRE: Ja, mijne kop staat haar niet aan.

HECTOR: Dat kan ik goed geloven.

VICTOIRE: Wablief! Scheelt er iets aan mijne kop?

HECTOR: Neenee, in mijn ogen niet. Wel in de ogen van Valerie. Ze is jaloers op u omwille van mij. En ik wil ze niet omwille van u. Dat verdient toch wel een beloningske.*(wijst met de vinger op zijn wang)*

VICTOIRE: Zijt ge weer daar met uw complimenten? Neen, ik zeg neen.

HECTOR: Komaan Victoire. Denk aan het rode pakje. Eéntje maar.

VICTOIRE: Het is te gevaarlijk. De anderen kunnen ieder ogenblik binnenkomen.

HECTOR: Dat is waar ook. Waar blijven ze?

VICTOIRE: Ik heb nog niemand gezien.

HECTOR: Dedju, ze zullen toch niet...? *(Hector gaat naar de kamer van Sooi, klopt op de deur en kijkt even naar binnen.)* Ze zijn er vandoor. *(Hector gaat naar de kamer van Poliet, klopt op de deur en kijkt even naar binnen. Intussen verkneukelt Victoire zich bij de gedachte alleen te zijn met Hector.)* Zonder mij! *(Hector bestijgt de overloop, klopt op de deur bij Charelke en kijkt even naar binnen. Victoire staat te glunderen.)* En zonder iets te zeggen. *(Hector begeeft zich over de overloop naar Mettens kamer. Victoire wrijft zich de handen van voldoening.)* Ik word kotsmisselijk van dat achterbaks gedoe. *(Hector klopt op de deur van Mettens kamer en kijkt even naar binnen. Victoire is in de wolken.)* Dat ze wachten. Deze keer vliegen ze tegen de lamp.

VICTOIRE: Is alleman weg? *(Biedt uitnodigend haar wang aan)* Dan kunnen we misschien toch?

HECTOR: Zijt **gij** nu daar met uw complimenten? Nee, ik zeg neen! De smeerlappen, ze zijn alleen op de lappen. Maar ik zal ze erbinnen lappen.

(Hector gaat af rechtsachter.)

VICTOIRE: *(jammerend)* Dat zijn nu mannen zie. Als ze willen en niet mogen, willen ze niet als ze wel mogen. Ge kunt er kop noch staart aan krijgen. Al maar goed dat ik nooit getrouwd ben. En dat er nog nooit een man bij mij in het bed is gekropen.

(Victoire gaat naar haar kamer.)

Tweëntwintigste tafereel: Moeder-overste – zuster Birgit.

(Moeder-overste en zuster Birgit komen binnen van linksvoor.)

MOEDER-OVERSTE: Tiens, hier zit niemand meer te zitten.

ZUSTER BIRGIT: En het is nog zo vroeg.

MOEDER-OVERSTE: Ze liggen al in hun bed te liggen.

ZUSTER BIRGIT: Nu al? Dat is niet normaal.

MOEDER-OVERSTE: Misschien toch wel zuster. Ze rusten want de kerstnacht van morgen wordt zeer lang. Ge moet maar niet vergeten, onze pensionaires zijn heel oud en versleten en heel rap moe.

ZUSTER BIRGIT: Zo oud en versleten zijn ze nu ook weer niet. Ze zijn nog goed te been en rap met hun handen als ge niet oppast.

MOEDER-OVERSTE: Toch denk ik zij slapen al hunne slaap. Om zeker te zijn wij zullen horen aan de deur.

(Moeder-overste luistert bij Sooi en Poliet; zuster Birgit bij Metten en Charelke. Dan komen ze terug naar voor.)

MOEDER-OVERSTE: Ze slapen als kleine marmotten en snurken geen enkele snurk. Oude mensen zijn als kleine kinderen zuster, heel onschuldig maar ook hele dom. Daarom wij moeten ons hoeden en voorzieningen treffen. Doof maar een beetje de lichten, het was vandaag een zware dag. Wij moeten een goede rust rusten, want morgen er wacht een ondankbare taak.

(Moeder-overste en zuster Birgit gaan af linksvoor. Zuster Birgit dooft tijdens het afgaan het licht van de luster. Enkel de muurlampjes en de lichtjes in de kerstboom branden nog en zorgen voor een schemerig maar toch behoorlijk licht. Er speelt zachte kerstmuziek.)

Drieëntwintigste tafereel: Sooi – Metten – Charelke – Poliet – Gusteke - Victoire – Valerie – Hector – moeder-overste – zuster Birgit.

(Sooi loert om de hoek rechtsachter. Zodra hij zeker is dat de kust veilig is komt het vijftal naar binnen. Sooi gaat voorop, gevolgd door Poliet, Metten, Charelke en Gusteke. Ze proesten het uit van het lachen en aan hun kleding kan men zien dat ze alle vijf flink aangeschoten zijn.)

POLIET: *(zingt gedempt)* De herderkes lagen bij nachte....

METTEN: Ze lagen bij nacht in het veld.

CHARELKE: Strontzat.

SOOI: Ssssstttt.

POLIET: Ze hielden vol trouwe de wachte.

METTEN: Ze hadden hun drinkgeld geteld.

CHARELKE: 't Was op.

SOOI: Zwijgen verdomme, ge gaat iedereen wakker maken.

POLIET: Dat kan mij nu eens geen barst schelen zie.

CHARELKE: Mij ook niet. Waar is die fles?

METTEN: Die heb ik aan Stien gegeven.

CHARELKE: Kom we pakken ze af.

SOOI: Hier blijven gij. En kruip in uwe nest. Als de mère superieure ons moest betrappen...

METTEN: Ge hebt gelijk Sooi. Als die dit ooit te weten komt vlieg ik met mijn klikken en klakken aan de deur.

POLIET: Ze zal het toch te weten komen Metten.

METTEN: Omdat gij gaat kwekken (*klikken*) zeker.

POLIET: Nee ik ga niet kwekken. Wij zijn betrapt. Daarom.

SOOI: Betrapt? Door wie dan wel?

POLIET: (*doet met het hoofd teken richting publiek*) Daarzie. Ons bezoek. Die mensen zitten daar nog.

SOOI: Verdorie, dat was ik rats vergeten. (*gaat naar het publiek*) Mensen asjeblijf, niets zeggen hè. Als de mère superieure dit te weten komt zit er een serieuze vlieg aan de lamp. Dan mogen we het kerstfeest wel vergeten. En dat zoudt ge toch zeker niet willen hè. Want daarvoor zijt ge speciaal gekomen. Dus... sssstttt. (*vinger op de lippen*)

METTEN: Zullen ze zwijgen?

SOOI: Ik denk het wel.

POLIET: Weet ge wat we doen. We zullen een liedje voor ze zingen. Dan zwijgen ze zeker.

METTEN: Dat is een goed gedacht. We zingen van "Stille nacht, heilige nacht". Dat hoor ik graag.

POLIET: Zijt ge zot jong. Dat is voor morgen in de middernachtmis. Nu zingen we iets heel plezant. Van klits klets. Is het goed Sooi?

SOOI: Voor mij is alles goed. Maar als het verkeerd afloopt is het uw schuld.

POLIET: Kom mannen. Allemaal op één rij. En dan klitsen en kletsen we erop los.

(Het vijftal vormt een halve kring met van links naar rechts Gusteke, Metten, Sooi, Poliet en Charelke. Het lied "Klits, Klets" kan op meerdere manieren uitgevoerd worden. Alles kan samen gezongen worden. Er kan ook gezongen worden met een voorzanger voor de strofen waarbij enkel het refrein samen gezongen wordt. Wellicht zijn er nog andere mogelijkheden. Indien er muzikale begeleiding mogelijk is – accordeon, orgel,..- zal dit het geheel zeker ten goede komen. Er wordt druk mee gezwaard met de armen en de benen. Gusteke zingt uiteraard niet mee maar tracht zijn schade in te halen door uitbundig mee te bewegen.)

KLITS KLETS (naar een oud cafélied – muziek in bijlage)

Voorzanger: We waren met acht in het leven
 Ons va en ons moe dat was tien
 Om zo een troep de kost te geven
 Dat was iets serieus om te zien.
 Des middags pataten met bonen
 Dan smulden wij allen gelijk.
 En 's avonds tesaam rond de stove
 Wij waren de koning te rijk.

Refrein.

Samen: Klits klets, 't was daar een sport

Voorzanger: Ieder die had zijnen toer

Samen: Klits klets, 't was daar een sport

Voorzanger: Men hoorde 't laweit op de koer

Samen: Mijn zuster die blaasde alleen klarinet
 Ik en mijn broeders trompet
 Ons va sloeg op tafel, ons moe op 't fornuis
 't Was weer concert in ons huis.

Voorzanger: Op één donderdag moet ge weten
 Ons moe die bleef liggen in bed
 'k Vroeg vader:" Wat gaat er gebeuren
 Wat is 't dat ons moederke let".
 Mijn vader sprak:"Snotneus ga spelen
 En loop op de straat, ge zijt vrij".
 Maar 's anderendaags was het weer feesten,
 we hadden een zusterke bij.

Refrein.

Samen: Klits, klets, 't was daar een sport

Voorzanger: Ieder die had zijnen toer.

Samen: Klits, klets, 't was daar een sport

Voorzanger: Men hoorde 't laweit op de koer.

Samen: Mijn zuster die blaasde alleen klarinet
 Ik en mijn broeders trompet
 Ons va sloeg op tafel, ons moe op fornuis.
 't Was weer concert in ons huis.

Voorzanger: Op één zaterdag wilt ge 't weten
 Kwam vader bedronken naar huis.
 We zaten te wachten met 't eten
 En hielden ons stil als een muis.
 Ons moeder begon op te spelen
 zei "Zatlap, waar is al uw geld".
 Ze sloeg met de bezem ertegen
 En toen was 't weer feest met geweld.

Samen: Klits, klets, 't was daar een sport

Voorzanger: Pannen die vlogen in 't rond.

Samen: Klits, klets, 't was daar een sport

Voorzanger: Ze kwamen terecht op de grond

Samen: We gingen aan 't schreeuwen zo hard als 't bestaat

Men hoorde 't laweit op de straat

En vader die sloeg heel het boeleke aan gruis.

't Was weer concert in ons huis.

Enkel de muziek: Klits, klets...

Samen: Pannen die vlogen in 't rond.

Enkel de muziek: Klits, klets....

Samen: Ze kwamen terecht op de grond

We gingen aan 't schreeuwen zo hard als 't bestaat

Men hoorde 't laweit op de straat.

En vader die sloeg heel het boeleke aan gruis.

't Was weer concert in ons huis.

(Indien er applaus volgt wordt het publiek, na enkele ogenblikken, aangemaand tot stilte om de andere bewoners niet te wekken.)

SOOI: En nu allemaal stillekes naar bed. En morgenvroeg....

POLIET: Niks gezien....

CHARELKE: Niks gehoord...

METTEN: Niks gebeurd.

(Gusteke staat nog altijd rond te springen en wild met de armen te zwaaien met een zatte lach om de lippen. Sooi neemt hem bij de schouders.)

SOOI: Hela Gusteke, stoppen jong. We gaan slapen. Slapen, dodo doen.

(Sooi maakt met beide handen langs het gezicht het gebaar van "slapen gaan". Gusteke herhaalt met vragende blik hetzelfde gebaar. Daarna verdwijnen Metten, Gusteke, Sooi en Poliet heel behoedzaam naar hun kamer. Voor hij naar zijn kamer gaat neemt Poliet het rode pakje van onder de kerstboom en neemt het mee naar zijn kamer. Charelke zet zich op de rand van de canapé, kijkt in de zaal en begint onbedaarlijk te lachen. Dan komt hij in het midden van het toneel staan met het gezicht naar het publiek en steekt de rechterarm omhoog.)

CHARELKE: De deur aan de rechtse kant, daar is 't.

(Charelke wijst naar de kant waar volgens zijn berekening de deur van zijn kamer is. Zwaar bedronken gaat hij af in de verkeerde richting en gaat binnen in de kamer van Victoire. Het blijft even doodstil. Dan horen we een akelige, door merg en been snijdende gil.)

VICTOIRE: Aaaaaaaaaaaaaa!!! Helluuuuuuuuuppppppp!!!! Een dief!!! Een inbreker!!! Een bandiet!!! Een vent in mijn bed!!! Buiten!!! Eruit!!! Verkrachter!!! Smeerlap!!!! *(De deur vliegt open. Victoire in nachtgewaad, duwt Charelke, in onderbroek, naar buiten en werpt hem zijn kleren achterna. Charelke scharrelt zijn kleren samen en zet zijn pet op. Hij probeert zijn broek aan te doen en levert hierbij een heroïsche strijd*

met zijn bretellen. Opgeschrikt door het lawaai komen de andere gasten, eveneens in nachtgewaad, nieuwsgierig kijken.) Hij kroop bij mij in 't bed, de viezerik. Hij wilde mij verkrachten, de vulgaire vrouwenzot.

(Moeder-overste en zuster Birgit, beiden eveneens in nachtgewaad, komen van linksvoor, binnengestormd. Ze doen de luster in brand.)

MOEDER-OVERSTE: Wat passeert? Is er vuur? Is er vlam?

CHARELKE: *(wijst naar Victoire)* Zij is vuur en vlam.

VICTOIRE: *(wijst naar Charelke)* Hij zat bij mij in bed, révérende mère. De vuilap wilde mij misbruiken, onteren, verkrachten, mij, op mijne leeftijd, bijna tachtig en nog altijd een kuise maagd.*(begint te wenen)*

SOOI: Charelke jong, daar zou ik niet eens durven aan denken.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles ik kan niet geloven wat mijne oren horen.

CHARELKE: Révérende mère, ik ook niet.

MOEDER-OVERSTE: Gij zijt toch gene zotte zot?

HECTOR: Eerder een zatte zot.

MOEDER-OVERSTE: Is hij ene zatte lap?

HECTOR: Hij niet alleen vrees ik. *(Poliet, Sooi en Metten, hierin gevolgd door Gusteke, komen dreigend in de richting van Hector. Deze herpakt zich.)* Allee, denk ik.... dacht ik. Ik kan mij natuurlijk vergissen.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles, ik eis ene explicatie.

CHARELKE: Dat dacht ik al.

MOEDER-OVERSTE: Hoe komt gij op de kamer van madame Victoire te komen?

CHARELKE: Als ik dat maar wist. Van deur vergist.

MOEDER-OVERSTE: Mais bon Dieu, daarom gij moet nog niet kruipen in hare bed.

CHARELKE: Daar stond geen ander.

MOEDER-OVERSTE: Maar madame Victoire, zij lag toch zelf in hare bed.

CHARELKE: Had ik dat maar geweten.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles, gij moest u schamen met éne grote schaamte. Ik zal u sanctioneren met éne zware sanctie. En kom nu van onder mijne ogen te komen. En rap maar een beetje rap. *(Charelke wil opnieuw langs de verkeerde kant afgaan. Moeder-overste grijpt hem vast.)* Par ici, espèce de vagabond, naar uwe eigene kamer. En kruip in uwe eigene bed.

CHARELKE: Was ik weer verkeerd? Ge ziet dat het niet moeilijk is om u te vergissen.

VICTOIRE: Morgen zult ge u komen excuseren of ik blijf geen dag langer onder dit dak.

HECTOR: Maar Victoire, het ergste is toch niet gebeurd.

METTEN: 't Is daarvoor dat hij zich moet excuseren.

SOOI: Ge had beter niet geroepen, madame Victoire. Zo een kans krijgt ge misschien nooit meer.

VICTOIRE: Ge zijt allemaal dezelfde vieze vuile venten. Een man is en blijft een man. En de eerste goeie moet nog geboren worden.

HECTOR: Ja maar Victoïrke, en ik dan?

VICTOIRE: Gij zijt geen haar beter gij.

HECTOR: Dat moogt ge niet zeggen. Zeker niet nadat ik... ge weet wel.

VICTOIRE: Ik wil nooit gene man meer zien.

(Victoire gaat wenend binnen in haar kamer. De gasten roepen haar met veel leedvermaak na.)

SOOI: Dan moet ge uw ogen dichtknijpen.

METTEN: Of het licht uitdoen.

SOOI: Of helemaal onder de lakens kruipen.

POLIET: Met Charelke.

MOEDER-OVERSTE: Silence... dat volstaat. Er is al een kot in de nacht. Allemaal rap in uwe bed en slaap uwe slaap. Morgen wij zullen ons zien en spreken. Want ik heb de impressie hier passeren curieuse chosen. En avant marche. *(Iedereen druipt af naar zijn kamer.)* Zuster, ik ben getroffen. Wij denken zij slapen als kleine marmotten. Maar zij doen als dikke zotten.

ZUSTER BIRGIT: Ik had zo een voorgevoel, révérende mère. Het was veel te stil.

MOEDER-OVERSTE: Maar kruipen met een vrouw in bed.

ZUSTER BIRGIT: Is heel stout maar heel pikant. Dat had ge zeker niet verwacht van ons Charelke?

MOEDER-OVERSTE: Nu begrijp ik waarom hij is een 'warme' bakker. Maar met madame Victoire, bon Dieu, daarvoor is mijne verstand te klein.

ZUSTER BIRGIT: 't Zijn allemaal mensen, révérende mère. En dan kunt ge u aan alles verwachten.

MOEDER-OVERSTE: Is exact zuster. Als die kleine Charles is groot in de liefde, de zure citroen is misschien een rijpe **appel**. Kom we zoeken een nieuwe slaap. De morgen zal vroeg zijn. En de kerstnacht lang.

(Moeder-overste gaat samen met zuster Birgit linksvoor af. Zuster Birgit dooft de lichten. Enkel de lichtjes in de kerstboom blijven branden. Er speelt zachte kerstmuziek. Poliet komt uit zijn kamer, loopt op zijn tenen naar de kerstboom en legt het rode pakje terug.)

DOEK

DERDE BEDRIJF

Vierentwintigste tafereel: Moeder-overste – Valerie - Petra

(De dag voor Kerstmis in de morgen. Bij sfeervolle kerstmuziek wordt het doek geopend. Wanneer de gasten straks binnenkomen zijn ze nog niet opgekleed. Aan de fuifnummers is duidelijk te zien dat ze een zware nacht achter de rug hebben. Moeder-overste en Petra, de dochter van Valerie, komen linksvoor binnen. Petra draagt een aktetas, heeft weinig tijd en is zichtbaar verveeld met de hele situatie.)

MOEDER-OVERSTE: Wees welgekomen, mevrouw Wagemans. Zet u maar en wees gezeten. Haal ik u een drank om te drinken?

PETRA: Het hoeft echt niet, révérende mère supérieure. Wilt u mijn moeder zeggen dat ik er ben.

MOEDER-OVERSTE: Natuurlijk mevrouw, ik zal moeder **roepen**. Het is toch een spijtige ding die moet passeren, nietwaar mevrouw? En juist met Kerstmis.

PETRA: Ik betreur het ten zeerste, révérende mère. Dit had ik nooit durven denken.

MOEDER-OVERSTE: Ik begrijp u, mevrouw Wagemans. Gij moet maar denken, oude mensen zij zijn ook mensen. En ene vrouw blijft ene vrouw, weet ge wel. En somtijds zij is de zot van de man.

PETRA: Maar dit is ongehoord. Op haar leeftijd en dan nog spreken van trouwen. En met een boer nog wel. Dit kan ze niet menen.

MOEDER-OVERSTE: Dat hoop ik mevrouw. Een zottigheid is ene ding die men nog kan pardonneren. Maar trouwen, ah non, dat is een andere ding. Maar pas op hē mevrouw, zij kennen mekaar nog gene hele ganse dag en zij geven al éne kuuske. Dat is ene seksuele misdraging die is niet gepermitteerd in deze gerespecteerde huis.

PETRA: Ik begrijp u, révérende mère. Wilt u mijn moeder nu maar zeggen dat ik er ben.

MOEDER-OVERSTE: Natuurlijk mevrouw, ik zal moeder **roepen**. *(Moeder-overste gaat naar de kamer van Valerie en opent de deur. Intussen heeft Petra haar aktetas neergezet en loopt zenuwachtig op en neer.)* Madame Valerie, er is bezoek. Wilt u een beetje komen asjeblief.

(Valerie komt in de deuropening en kijkt rond.)

VALERIE: Oh Petra, gij zijt het. Wat een verrassing. *(Valerie gaat naar Petra en zij geven mekaar een formele zoen.)* Ik ben zo blij dat ik u zie.

PETRA: Is het waar mamma, zijt ge echt blij?

VALERIE: Natuurlijk Petra, als gij van uw kostbare tijd opoffert om mij te bezoeken, dan...

PETRA: Zeg dat wel, **mijn** kostbare tijd, die **ik** opoffer omdat **gij** hier stommiteiten uithaalt.

VALERIE: Stommiteiten? Wat voor stommiteiten?

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie, uwe dochter weet alles over uwe liaison met die boer. Doe maar niet of gij niet weet wat gij weet.

PETRA: Mamma, hoe haalt ge het in godsnaam in uw hoofd.

VALERIE: Dat is niet moeilijk kind. We leven hier wel op ons eigen kleine eilandje maar we leven nog. En wat genegenheid en tederheid en bezorgdheid voor mekaar kan zo'n deugd doen in onze oude dag.

PETRA: Maar ik stuur u toch drie keer per jaar een doosje pralines.

VALERIE: “Met veel liefs en de beste groeten”, zeven woorden in allerhaast neergekrabbeld op een naamkaartje van advokate Petra Wagemans. Drie keer per jaar, eenentwintig woorden om uw genegenheid, uw tederheid en uw bezorgdheid voor uw moeder uit te drukken. 't Is echt niet veel Petra.

PETRA: Maar ge weet toch...

VALERIE: Dat ge het zo druk hebt? Natuurlijk weet ik dat. En ik tracht het te begrijpen.

PETRA: Gelukkig. Dan is hiermee uw zotte kuur van de baan, hoop ik.

VALERIE: Wat bedoelt ge?

PETRA: Wel, uw verhouding met die boer. Daar wordt nu toch wel een punt achter gezet?

VALERIE: Hoe komt ge daarbij? Metten en ik.....

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie, zeg maar “mijnheer **Maarten**”.

VALERIE: Metten en ik, wij voelen veel genegenheid voor mekaar. Wij vullen mekaars dagen.

MOEDER-OVERSTE: Met éne kuuske! Ha non, madame Valerie, dat kan ik niet tolereer.

PETRA: Mamaa, ik wil dat gij die affaire uit uw hoofd zet.

VALERIE: Maar ze zit al in mijn hart, Petra. En wat in het hart zit gaat niet meer uit het hoofd.

PETRA: Wat zou papa zaliger zeggen moest hij nog leven? Hebt ge daaraan al gedacht?

VALERIE: Moest papa nog leven dan zou ik nu met hem gelukkig zijn in ons eigen huis. Er zou een mooie kerstboom staan. Die zouden we samen versieren en vol lichtjes hangen. ‘Zegen der jaren’ zou dan heel wat anders betekenen dan een verblijf in een rusthuis.

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie, gij geniet in de “Zegen der Jaren” van een excellente verzorging. Gij hebt op tijd uw eten te eten en uwe slaap te slapen. Gij hebt recreatie, kunt lezen, schrijven en spreken met de andere pensionaires. En als ge wilt een serieuze babbel, ge kunt met mij een babbel babbel.

VALERIE: Of “een dikke ei pel”, als ik niet in het rijtje loop.

MOEDER-OVERSTE: Bien sûre, madame, een kleine beetje discipline is vereist.

PETRA: (*vleierend*) Mamaa, laat ons een goede afspraak maken. Ge zet die boer uit uw hoofd en we vergeten de hele zaak.

VALERIE: Dat kan ik niet, Petra. Probeer mij toch te begrijpen. Metten betekent voor mij nog wat levensvreugde.

MOEDER-OVERSTE: Mevrouw Wagemans, uw moeder is van haar zinnen van boven van binnen. (*tikt tegen het voorhoofd*) Zij blijft de zot van de boer. Geen kruid is gewassen.

PETRA: Ik vrees het, *révérende mère*. Zij is zich blijkbaar niet meer bewust van haar daden. Als er geen beterschap komt zal ik mij verplicht zien haar naar een instelling over te brengen.

VALERIE: Petra, dat meent ge niet. Dat kunt ge niet doen.

MOEDER-OVERSTE: Uwe dochter doet hare plicht, madame Valerie. Zij is heel bezorgd.

VALERIE: Petra toch!

PETRA: Gij hebt het gehoord, mamaa, het ligt geheel aan uzelf.

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie, ga nog maar een beetje met uwe dochter op uwe kamer. Dan kunt ge samen nog een gesprek spreken onder vier ogen. Misschien vindt ge toch nog uwe verstand.

PETRA: Laat ons hopen. Kom mamaa, toon mij eens hoe schoon ge hier woont.

(Petra neemt haar aktetas. Samen met Valerie gaat ze naar de kamer van Valerie.)

Vijfentwintigste tafereel: Moeder-overste – Metten.

(Metten komt uit zijn kamer met beide handen aan zijn hoofd. Wanneer hij moeder-overste ziet wil hij haastig terug naar zijn kamer.)

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten, gij moet niet lopen. Kom maar een beetje met mij.

(Metten komt terug, duidelijk niet op zijn gemak.)

METTEN: Goede morgen, *révérende mère* super-jeur.

MOEDER-OVERSTE: Goede morgen, mijnheer Maarten. Ik ben zeer kwaad over wat is passeerd. Gij hebt mij een grote ambras gebracht.

METTEN: Ik weet het, *mère* super-jeur. Gij moet mij verontschuldigen voor dat ‘éne kuuske’, dat per vergissing op uw wang terecht kwam.

MOEDER-OVERSTE: Gij moet niet pardonneren voor dat éne kuuske. Gij moet pardonneren voor de vergissing.

METTEN: Ik begrijp niet wat u bedoelt, *mère* super-jeur.

MOEDER-OVERSTE: Gij begrijpt niets. Gij zijt éne dikke dommerik. Maar gij moet wel begrijpen die affaire met madame Valerie is gedaan... fini.

METTEN: Dat ligt aan madame Valerie.

MOEDER-OVERSTE: Neen, dat ligt aan mij en aan u. Hare dochter is bij haar. Als zij blijft van u de zot en zich niet kan dragen, ze moet vliegen. Ene zotte zottin zonder verstand hoort thuis in ene zottenhuis en niet in deze rusthuis.

METTEN: *Mère* super-jeur, madame Valerie heeft zeker zoveel verstand als...

MOEDER-OVERSTE: Gij zelf, wilt ge zeggen? Dat is zeer weinig, mijnheer Maarten en volstaat niet te rusten in de “Zegen der Jaren”. Want als gij nog doet wat ge doet, ge zult ook vliegen, terug naar uwe cochon en uwe koebeest, goed gesnappen?

METTEN: Jazeker, *mère* super-jeur, goed gesnopen. *(Moeder-overste loopt kwaad af linksvoor.)* De supersoeur is lelijk op haar teen getrapt. Maar wat wilt ge? Als ge heel uw leven moet wachten op dat eerste ‘kuuske’ en het is dan nog voor een ander bedoeld. Ge zou voor minder onder de voeten zijn.

(Metten zet zich moedeloos in de opazetel.)

Zesentwintigste tafereel: Metten – Hector.

(Hector komt binnen van rechtsachter op de overloop.)

HECTOR: Zie eens wie daar zit, mijnheer Maarten, onze herenboer. Of zal ik ook maar Metten zeggen?

METTEN: Zeg wat ge wilt. Het interesseert mij niet.

HECTOR: Allee zeg, precies kop in. Wat scheelt er? Een kater, voilà dat komt ervan. Er heimelijk vandoor trekken en op de lappen gaan, liefst zonder mij natuurlijk. Het zou mij niets verwonderen moest de révérende mère erachter komen. Of is er nog wat anders aan de hand?

METTEN: Dat zijn uw zaken niet.

HECTOR: Wacht, nu weet ik het. Tegenslag in de liefde. Ge hebt de bons gekregen van madame Valerie.

METTEN: Dat zoudt gij wel willen. Dan hebt ge ze voor u alleen.

HECTOR: Valerie voor mij alleen? Het is te zien voor wat. Voor een plezierke? Heel graag. Maar voor een vaste relatie? Neen jong, daar denk ik zelfs niet aan. Daarvoor zijn we te oud. Die tijd is voorbij.

METTEN: Denkt ge dat? Weet ge, met Valerie, ik dacht zo, ik heb altijd hard gewerkt op mijn boerderij en nooit een vrouw gekend...

HECTOR: In de varkensstront geroerd wilt ge zeggen. En een klets van een koestaart rond uw oren gekregen als ge de uier van dat beest zat leeg te sipsappen. En nu wilt ge een dame als Valerie versieren. Zet dat maar uit uwe kop boerke.

METTEN: Een eerlijke boer is beter dan een onbetrouwbare vrouwenzot.

HECTOR: Hela, let op uw woorden gij. Ik een vrouwenzot? Ja, ik heb de vrouwkes altijd heel graag gemogen. En nu nog. En ik heb er mij altijd heel graag mee geamuseerd. En nu nog. Maar er is hier verdorie weinig van dat soort speelgoed voorhanden. Maar onbetrouwbaar? Pas op hèn vriend. Als officier heb ik trouw gezworen aan vorst en vaderland. En ik heb de oorlog meegemaakt.

METTEN: Ja? En hard gevochten om de vijand tegen te houden?

HECTOR: Hard gevochten, dat is wat anders. Ik heb wel mijn plicht gedaan. Maar tegen de overmacht valt niets te beginnen. Dan moet ge u terugtrekken of de vijand verkoopt u een ferm pak slaag. Ge kunt u beter met de vrouwkes amuseren.

METTEN: Zoals met Valerie wilt ge zeggen.

HECTOR: Ja, dat zie ik wel zitten.

METTEN: *(staat dreigend recht en gaat tot bij Hector. Beide mannen staan nu als kemphanen tegenover mekaar)* Dan moet ge nu eens heel goed luisteren, mislukte casanova. Als ge Valerie nog éne keer durft lastig vallen verkoop ik u een pak slaag zoals ge er van de vijand nooit één gekregen hebt. En het zal u niet lukken om u terug te trekken zoals in de oorlog. D'accord major Hector Habort!!!!

HECTOR: Zeg eens, wie denkt ge wel dat ge zijt, strontboerke.

METTEN: Ikke? Ik ben Maarten Motmans, jonkman, sedert gisteren herenboer op rust in de “Zegen der Jaren”.

HECTOR: Als ge niet oppast zou dat wel eens rap kunnen veranderen.

METTEN: Het enige wat kan veranderen is het woord ‘jonkman’. En dat hangt alleen van Valerie af. En nu van onder mijn ogen, verdediger des vaderlands. Vluchten nu het nog kan. Want ik sta niet in voor de gevolgen.

HECTOR: Pas maar op of ik zal u eens op uw patatenveld parachuterem. Tussen de coloradokevers. Of op uwe stinkende mesthoop, waar ge thuishoort, lelijke boer!

METTEN: Waar hoor ik thuis, majoorke van mijn voeten?

(Metten dreigt. Hector deinst achteruit om rechtsachter de vlucht te nemen, achternagezeten door Metten.)

HECTOR: Hela, hela, kalm blijven gij. Of ik ga mij kwaad maken zulle. Mij serieus kwaad maken zulle. En dan ben ik wreed koleirig zulle.

Zevenentwintigste tafereel: Valerie – Petra – Metten.

(Valerie en Petra komen uit Valerie’s kamer.)

PETRA: Mamaa, ik hoop dat ons gesprek duidelijk was.

VALERIE: Heel duidelijk, Petra.

PETRA: Beloof me dan dat die flauw komedie met die... hoe heet hij ook weer?

VALERIE: Metten.

PETRA: Met die Metten voorbij is.

VALERIE: Ik beloof alleen dat ik er zal over nadenken.

PETRA: Maar mamaa, ge gaat u toch niet verlagen om met een boer te trouwen.

METTEN: *(is intussen opgekomen van rechtsachter en heeft ongezien een gedeelte van het gesprek gehoord.)* Wat is er verkeerd aan een boer?

VALERIE: Oh Metten, we hadden u niet gezien. Petra, wilt ge misschien kennis maken? Als ge Metten kent, denkt ge heel anders over hem. Metten dit is mijn dochter, advocate Wagemans.

METTEN: *(wil Petra de hand reiken)* Dag madam de advocaat.

PETRA: *(negeert Mettens hand)* Ik heb er geen behoefte aan om kennis te maken met een lompe onbeschofte boer.

VALERIE: Petra toch.

METTEN: Laat maar zitten Valerie. Dat ik een boer ben, daar ben ik fier op. Maar als madam de advokaat denkt dat **haar** manieren beschaafd zijn, dan verkies ik mijn onbeschofte boerenmanieren.

PETRA: *(zet haar aktetas met een smak op de grond)* Ik eis dat gij mamaa met rust laat.

METTEN: Als ‘mamaa’ dat vraagt zal ik dat zeker doen.

PETRA: Ge gaat mij verplichten haar in een instelling te plaatsen.

METTEN: Ge moest eens durven.

PETRA: Wie gaat mij tegenhouden? Gij misschien! **Ik** draag de zorg voor mijn moeder.

METTEN: Een rare manier om zorg te dragen. Een dak boven haar hoofd, op tijd te eten en een bed om in te slapen. En drie keer per jaar een dozeke pralines.

PETRA: Ik vraag mij inderdaad af wat een oud mens nog meer nodig heeft.

METTEN: Een klein beetje liefde madam en een hartelijk woordje. Het gevoel dat iemand u nodig heeft. Dat ge geen last zijt die men uit verplichting meezeult. Dat alles heeft een oud mens heel hard nodig. Maar dat staat zeker wel niet te lezen in uw dikke wetboeken, madam de advocaat?

VALERIE: Zo is het Petra. Gelijk Metten het zegt, zo is het.

PETRA: Mamaa, er is nu geen tijd voor sentiment. Ge gedraagt u allebei als kleine kinderen. Maar ik verwittig u: uw zotte kuren zijn voorbij of ik haal u hier weg. En dat hebt ge dan enkel en alleen aan uzelf te danken en aan uw fameuze ‘herenboer’. (*neemt haar aktetas op*) Ik kom nog informeren bij de mère supérieur. Of ge tot rede zijt gekomen of dat maatregelen zich opdringen. Gelieve haar mijn groeten over te maken. Ik heb geen tijd meer te verliezen.

(*Petra gaat af linksvoor.*)

Achtentwintigste tafereel: Valerie – Metten.

VALERIE: Zo ken ik ons Petra niet.

METTEN: Ik vrees dat ik de zaak helemaal verbrod heb.

VALLERIE: Ge moet uzelf niets verwijten Metten Ge hebt niets verkeerd gezegd of gedaan.

METTEN: Uw dochter denkt daar wel anders over.

VALERIE: Zij is overstuur. Ge moet het haar maar vergeven.

METTEN: Misschien zijn we te hard van stapel gelopen.

VALERIE: En dan dat misverstand met de mère supérieure. Zij is de schuld van alles.

METTEN: Ja, dat heeft de deur dichtgedaan. Ik zou mezelf wel tegen mijne lompe stomme kop kunnen slaan.

VALERIE: Ge kon toch niet weten dat zij daar zat.

METTEN: Ik had het moeten weten. En we hadden haar in de waan moeten laten dat dat ‘éne kuuske’ voor haar was. Dan was er niets gebeurd.

VALERIE: Denkt ge dat?

METTEN: Daar ben ik zeker van. “Ge moet niet pardonneren voor dat éne kuuske”, zei ze,”ge moet pardonneren voor de vergissing”, zei ze.

VALERIE: Metten, wat moeten we toch doen?

METTEN: Rustig blijven, Valerie. En doen of we ze hun zin geven. Intussen knijpen we de katjes in het donker als de kans zich voordoet.

VALERIE: Gij oude deugniet.

METTEN: Een deugniet, dat ben ik. Maar oud? Ge zult straks wat anders ondervinden. (*knijpt Valerie zachtjes in haar wang*)

VALERIE: Voorzichtig maar, ze moest eens binnenkomen. Wat een bewogen morgen. Ik ga naar mijn kamer om te rusten.

METTEN: Tot straks Valerie. Kop op. We redden het wel.

(*Valerie gaat naar haar kamer. Metten zet zich neer uiterst links in de canapé.*)

Negenentwintigste tafereel: Metten – Sooi.

(*Sooi komt uit zijn kamer. Zijn gelaatsuitdrukking wijst op een zware kater. In tegenstelling tot Metten draagt hij wel zijn vest maar zonder das.*)

SOOI: Miljaar mijne kop. Ik ga sterven. Als ik de avond haal heb ik geluk gehad. (*bemerkt Metten*) Ha Metten, hoe is het met uwe bol? De mijne staat op springen.

METTEN: Daar is de mijne nog te stom voor.

SOOI: Dat weet ik. (*zet zich uiterst rechts in de canapé*) Wat hebt ge nu weer uitgehaald? Vooruit met de geit, spreek uwe biecht. Ik zal u de absolutie geven als ik nog leef.

METTEN: De dochter van Valerie was hier. De supersoer heeft haar doen komen.

SOOI: Gij moest dat mens ook zo nodig kussen. En dan zeggen dat het voor een ander bedoeld was. Dat is toch het grootste affront dat ge een vrouw kunt aandoen.

METTEN: Maar kunt ge dat nu geloven? En dat van de supersoer.

SOOI: Ja Metten, het is ook maar een mens. En het vlees is zwak jong, dat geldt voor iedereen.

METTEN: Stommerik dat ik ben.

SOOI: Dat hebt ge al gezegd, ge valt in herhaling. Maar die dochter, wat zegt die van heel die affaire?

METTEN: Dat het moet gedaan zijn tussen Valerie en mij. Of dat zij haar anders in een gesticht zal stoppen.

SOOI: Heb zo maar een dochter.

METTEN: Ik heb madam de advocaat eens goed mijn gedacht gezegd.

SOOI: Dat was het stomste wat ge kon doen. En wat gaat er nu gebeuren?

VALERIE: Ik heb met Valerie afgesproken om de zaak te laten rusten tot iedereen gekalmeerd is.

SOOI: Dat is goed. Ge hebt dan toch verstand.

METTEN: En om de katjes in het donker te knijpen als de kans zich voordoet.

SOOI: Neen, ik ben mis. Ge hebt geen verstand.

(*We horen moeder-overste en zuster Birgit praten aan de deur linksvoor.*)

MOEDER-OVERSTE: Zuster Birgit, we moeten beginnen met de verzorging.

ZUSTER BIRGIT: Ja zeker, révérende mère, ik kom zo dadelijk.

METTEN: Miljaar, de supersoer, ik ben de pijp uit.

(Metten vlucht naar zijn kamer.)

SOOI: Niet gaan lopen, Metten. Ik ben ook niet op mijn gemak bij dat gefrustreerd vrouwmens.

Dertigste tafereel: Moeder-overste – Sooi – Charelke.

(Moeder-overste komt binnen van linksvoor.)

SOOI: *(staat eerbiedig recht en is heel onderdanig)* Goede morgen, révérende mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: *(kortaf)* Goede morgen, mijnheer François. Waar zijn die andere pensionnaires? Liggen zij nog in hun bed te liggen? Het uur is toch laat genoeg.

SOOI: Misschien zijn ze ziek, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Of zijn ze zat. Welke dingen zijn hier gisteravond passeerd, mijnheer François? Ik wil het weten.

SOOI: *(doet heel verwonderd)* Gisterenavond? Niets révérende mère, bij mijn weten helemaal niets.

MOEDER-OVERSTE: Gij waart niet bij die zattelappen die helemaal zat gezopen waren?

SOOI: Ikke? Bijlange niet. *(met pijnlijke grimas)* Ik voel mij vandaag kiplekker.

MOEDER-OVERSTE: Of de kip is lekker of niet, ik wil de waarheid horen en zal ze **achterhalen**. Zo dadelijk komt de verzorging. En al de mannen met mij, goed begrepen. Ik groet nog de dochter van madame Valerie.

SOOI: Die is al weg, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Al weg? Gij hebt haar zien gaan?

SOOI: Nee, Metten... ik bedoel mijnheer Maarten heeft haar zien gaan.

MOEDER-OVERSTE: *(zet zich neer uiterst rechts in de canapé)* Mijnheer Maarten heeft mij een diepe pijn gemaakt. Ik ben zwaar geschokt van binnen.

SOOI: Van buiten is daar niet veel van te zien.

MOEDER-OVERSTE: Ge kunt nooit denken wat die boer zich heeft gepermitteerd.

SOOI: Hij heeft u bedrogen.

MOEDER-OVERSTE: Vele erger.

SOOI: Hij heeft u gehouden voor een dikke zot.

MOEDER-OVERSTE: Vele erger.

SOOI: Ik zou niet weten wat nog erger is.

MOEDER-OVERSTE: Hij heeft mij éne kuuske gegeven.

SOOI: *(veinst opperste verbazing)* Ene kuuske! Dat bestaat niet.

MOEDER-OVERSTE: Toch wel. Op mijne wang.

SOOI: Metten jong, wat hebt ge nu gerdaan.

MOEDER-OVERSTE: Op mijne linker wang.

SOOI: Dat is heel erg.

MOEDER-OVERSTE: Het is nog erger. Die éne kuuske was niet voor mij bedoeld maar voor madame Valerie. Die boer heeft een liaison met die flikkeflooï.

SOOI: Révérende mère, ik kan mijn oren niet geloven. Mijnheer Maarten is nooit voor het vrouwvolk geweest.

MOEDER-OVERSTE: En toch papt hij met die oude trees. Maar ze zullen zich dragen of vliegen, alletwee.

SOOI: (*pleitend*) Dat kunt ge toch niet doen. Het oud zot, dat koelt wel zonder blazen. Metten heeft altijd geleefd tussen koeien, geiten, varkens, kippen en konijnen. En nu komt hij opeens tussen mensen terecht. En hij ziet een vrouw, van heel dichtbij. Hij verliest zijn verstand, het noorden, het westen en de hele santeboetiek. En wordt verliefd. Dat is toch heel menselijk.

MOEDER-OVERSTE: Ik begrijp veel, mijnheer François. Maar waarom madame Valerie? Zij alleen is niet een vrouw.

SOOI: Révérende mère, ge zou toch niet willen dat hij op u verliefd werd.

MOEDER-OVERSTE: Maar hij gaf **mij** éne kuuske.

SOOI: Maar **gij** zijt toch de bruid van Ons Heer.

MOEDER-OVERSTE: Maar **Hij** geeft nooit éne kuuske.

(Charelke, in broek, hemd en trui, komt heel schuw en voorzichtig binnen en blijft links op de overloop staan.)

SOOI: Als alles kan geregeld worden met éne kuuske moet ge niet wanhopen. Er zijn toch mannen genoeg. Er is nog wel iemand die u éne kuuske wil geven.

MOEDER-OVERSTE: Meent gij dat, mijnheer François?

SOOI: Natuurlijk, dat komt allemaal dik in orde.

MOEDER-OVERSTE: Nu direct?

SOOI: Nu direct! (*Sooi kijkt verwonderd. Dan dringt de bedoeling van moeder-overste tot hem door.*) Hela, hela... pas op hè... dat niet zulle. Nee verdomme, zo niet. Eerst moet die man gevonden worden.

MOEDER-OVERSTE: Gij zijt toch ene man. En gij hebt het beloofd. Ikke wacht.

(Op de overloop verkneukelt Charelke zich in de situatie waarin Sooi verzeild is geraakt.)

SOOI: Ja maar, révérende mère, zo heb ik dat niet bedoeld.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François, gij moet niet krabbelen naar achter. Ikke wacht.

SOOI: Miljaar, wat heb ik nu aangevangen.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François.

SOOI: Jawel, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Ikke wacht.

SOOI: Vooruit dan maar? Maar op twee voorwaarden: Ten eerste, ogen dicht. Ten tweede, Metten en Valerie mogen blijven.

MOEDER-OVERSTE: Eén is goed. Twee, ik zal er over denken. Drie, ikke wacht.

(Sooi maakt Charelke met gebaren duidelijk om naderbij te komen en moeder-overste een kus op de wang te geven. Charelke weigert nadrukkelijk. Sooi maakt dreigende gebaren. Charelke wil naar zijn kamer vluchten. Sooi loopt hem tegen langs rechts, grijpt Charelke vast en duwt hem met zachte dwang tot bij moeder-overste. Charelke geeft moeder-overste een kus op de rechterwang en gaat haastig naar achter. Moeder-overste slaat kreetjes van verrukking en wordt hierin gevolgd door Sooi en Charelke.)

SOOI: Is het zo goed, révérende mère?

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten, hij was beter. Men voelt hij was verliefd op die flikkeflooï.

(Charelke protesteert met gebaren.)

SOOI: Het was toch al iets.

MOEDER-OVERSTE: Het was een begin. Nu zullen wij ons dragen naar het evangelie. Na de éne wang zal men de andere aanbieden.

SOOI: Ja maar, révérende mère, dat had niets te maken met éne kuuske. Dat ging over een kaakslag of een oorvijs of zoiets.

MOEDER-OVERSTE: Dat is hetzelfde ding. Ene kuuske moet voelen als ene slag en smaken als ene vijs. Ikke wacht.

SOOI: Amai, was ik daar maar nooit aan begonnen. *(Sooi geeft opnieuw teken aan Charelke, die eerst weigert maar zich toch opnieuw laat overhalen.)* Pas op révérende mère, oogskes dicht, hij komt eraan. *(zijdelings)* Ze lost anders toch niet.

(Charelke geeft moeder-overste heel voorzichtig een kus op de andere wang. Moeder-overste slaat opnieuw kreetjes van verrukking en wordt hierin zoals de vorige keer bijgestaan door Sooi en Charelke.)

MOEDER-OVERSTE: Mijne mond.

SOOI: Wablief?

MOEDER-OVERSTE: Mijne mond.

SOOI: Miljaar, waar gaat dat stoppen. *(tot moeder-overste)* Dat kan niet. *(Charelke schudt eveneens het hoofd.)*

MOEDER-OVERSTE: Dat kan wel.

SOOI: Dat kan niet.

MOEDER-OVERSTE: Dat kan wel.

SOOI: Verdomme, die heeft de smaak te pakken. *(tot moeder-overste)* Révérende mère, weet ge wel wat ge vraagt?

MOEDER-OVERSTE: Ene zedige kus op mijne mond, éne maar. En dan zal ik alles vergeten en mijn verdere leven leven met deze herinnering.

SOOI: Hoe kan dat nu? Leven met een herinnering die ge vergeten zijt.

MOEDER-OVERSTE: Dat is mijne problème. Ikke wacht.

SOOI: Révérende mère, nu gaat ge toch echt te ver. Het kindeke in de kribbe ligt hier vlak bij. Dat weet ge toch?

MOEDER-OVERSTE: Het kindeke slaapt, mijnheer François. Doe maar heel stil.

SOOI: En Ons Lief Vrouwke dan? En Sint-Jozef?

MOEDER-OVERSTE: Zij waken over het kindeke. Zij zullen niets merken.

SOOI: En de herderkes dan?

MOEDER-OVERSTE: Zij aanbidden het kindeke.

SOOI: Révérende mère, ik durf zelfs wedden dat de os en de ezel daar niet tegen kunnen.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François, die os en die **ezel** moeten niet tegen kunnen. Zij moeten het kindeke warmen. Ikke wacht.

SOOI: Gij weet ook op alles iets.

MOEDER-OVERSTE: Zo is dat, mijnheer François.

SOOI: Maar wat gaan al die mensen zeggen?

MOEDER-OVERSTE: Welke mensen?

SOOI: Ons bezoek. Zijt ge dat vergeten?

MOEDER-OVERSTE: Dat is ook waar. Vraag of ze de ogen willen sluiten.

SOOI: (*jammerend*) Gij hebt goed zeggen gij.

MOEDER-OVERSTE: Vraag het maar een beetje.

SOOI: Moet ik dat nu echt vragen?

MOEDER-OVERSTE: Ik heb het toch gezegd.

SOOI: (*tot het publiek*) Hebt ge dat goed gehoord? Allee vooruit, allemaal uw ogen toe.

Allemaal heb ik gezegd. Gij ook daar. En gij, ogen toe heeft ze gezegd. Dat is niet om mee te lachen. Uw handen voor uw gezicht mag ook. Ja, dat is ook goed. Hela gij daar op de derde rij. Gij kijkt door uw vingers. Waar trekt dat op? (*tot moeder-overste*) Révérende mère....

MOEDER-OVERSTE: Ja mijnheer François?

SOOI: Ze kijken door hun vingers.

MOEDER-OVERSTE: Dat is goed.

SOOI: Nee, dat is niet goed.

MOEDER-OVERSTE: Als ze kijken door de vingers, zij zullen deze slippertje ook kijken door de vingers.

SOOI: Ha zo, gij noemt dat een slippertje. (*tot het publiek*) Hoort ge dat? Zij noemt dat een slippertje. (*wacht even en roept dan heel hard naar het publiek*) Komt er nog wat van, ja! (*wacht even*) Zo, dat is al beter. (*Sooi maakt Charelke met gebaren duidelijk om naderbij te komen en moeder-overste een kus te geven op de mond. Charelke weigert categoriek. Wanneer Sooi blijft aandringen zet Charelke het op een lopen naar zijn kamer. Sooi achterhaalt hem echter en duwt Charelke tot bij moeder-overste. Wanneer Charelke op het punt staat om moeder-overste een kus op de mond te geven steekt Sooi de hand op om Charelke tegen te houden. Hij trekt zijn jas uit en verbergt er het hoofd van Charelke en het gelaat van moeder-overste mee, zodat Charelke ongezien een (denkbeeldige !) kus kan geven. Daarna trekt Charelke zich terug achter Sooi. Moeder-overste slaat kreten van verrukking. Sooi en Charelke*

blijven niet ten achter. Sooi trekt zijn jas terug aan en spreekt tot het publiek.) Het is voorbij. Ge moogt de voorstelling verder volgen.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François, dat was ene zalige moment. Gij kuust ene kuus gelijk ene Don Juan.

SOOI: Ja maar, daar ken ik alles van.

(Charelke protesteert met gebaren omdat het zijn kus was.)

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer François.

SOOI: *(ongerust)* Jawel, révérende mère?

MOEDER-OVERSTE: Wilt ge mij naar mijne kamer brengen?

SOOI: *(hevig)* Nee begot, nog in geen honderd jaar!

MOEDER-OVERSTE: Ik zweef, mijnheer François, ik zal vallen.

SOOI: Het is goed. Tot aan de deur. En geen stap verder.

MOEDER-OVERSTE: Dat is goed jong. Dan kan ik nog een beetje een rust rusten voor mijne werkdag begint. *(Moeder-overste staat recht en wordt ondersteund door Sooi. Ze begeven zich langzaam naar de deur linksvoor terwijl Charelke zich verdekt opstelt.)* Ik zal mijnheer Charles eens ferm de bol wassen, die kleine vieze mormel. Kruipe met madame Victoire in bed, daar zijn toch betere dingen te doen.

SOOI: En Metten? En madame Valerie? Mogen ze blijven?

MOEDER-OVERSTE: Ik heb mijne verstand veel pijn gedaan over deze problème.

SOOI: Zie maar dat ge geen hoofdpijn krijgt. Laat ze gewoon blijven en er is geen 'problème'.

MOEDER-OVERSTE: Ik heb mijne beslissing al besloten. Ik verlaat mij op de goede God. Als **Hij** een teken maakt uit de hemel, zij mogen blijven. Anders zij zullen vliegen.

SOOI: Een teken uit de hemel? Maar dat is.... dat is.....

MOEDER-OVERSTE: een mirakel, inderdaad mijnheer François.

SOOI: Maar een mirakel, dat gebeurt ook niet iedere dag.

MOEDER-OVERSTE: Dat weet ik. Dat weet ik heel goed. Daarom zij zullen vliegen.

(Sooi verlaat samen met moeder-overste het toneel door de deur linksvoor. Charelke zet zich rechts in de canapé. Er valt een korte stilte die wordt opgevuld door kerstmuziek. Sooi komt terug binnen en zet zich in de opzetel.)

Eenëndertigste tafereel: Sooi – Charelke – Victoire.

SOOI: Charelke jong, wat hebt ge nu uitgehaald?

CHARELKE: De révérende mère drie keren gekust.

SOOI: Als die terug bij haar positieven komt en ooit moet achterhalen dat ze gekust werd ...

CHARELKE: ... door die vieze kleine mormel...

SOOI: Ik durf er niet aan denken.

CHARELKE: Ik ook niet.

SOOI: Gisterenavond hebt ge toch het beest uitgehangen.

CHARELKE: *(heel onnozel)* Wat is er gebeurd?

SOOI: Zeg nu niet dat ge dat niet weet.

CHARELKE: Ik was poepeloere. Mijne kop draait en tokt vanbinnen. Ik weet echt niet meer wat er allemaal gebeurd is.

SOOI: Echt niet?

CHARELKE: Ik heb gedroomd. Van mijn Emilieke zaliger. We hadden samen Kerstmis gevierd en ik had tamelijk veel gedronken. We gingen slapen en ik kroop bij haar in bed. Vroeger had ze dat heel graag. Maar nu wilde ze niet.

SOOI: Bij uw Emilie in bed? Ge zijt verdomme met uw zatte spullen bij Victoire in bed gekropen.

CHARELKE: Bij Victoire? Nondemiljaar. Dan was ik meer dan poepeloere.

SOOI: En ze eist excuses. Wacht tot ze u te pakken krijgt.

CHARELKE: Ik wacht niet. Ik ben weg.

(Charelke vlucht weg naar zijn kamer. Wanneer hij bijna aan de deur is komt Victoire uit haar kamer. Ze ontmoeten mekaar op de overloop.)

VICTOIRE: Hela schone mijnheer, ge moet niet gaan lopen.

CHARELKE: Ik ga nog wat rusten.

VICTOIRE: Hebt ge mij niets te zeggen?

CHARELKE: Oh ja, ik zou het nog vergeten. Goede morgen, madame Victoire. En al op voorhand een zalig kerstfeest toegewenst.

VICTOIRE: Is dat alles?

CHARELKE: Ja... nee...het weer. Het wordt weer geen witte kerst.

VICTOIRE: Ik verwacht wat anders.

CHARELKE: Sneeuw? Nee nee, dat zit er niet in.

VICTOIRE: Moet ge mij niets aanbieden?

CHARELKE: Iets aanbieden? Wacht.

(Charelke komt van de overloop, loopt naar de kerstboom en neemt het rode pakje. Sooi kijkt wanhopig toe. Charelke gaat tot bij Victoire en spreekt gemaakt hartstochtelijk.)

CHARELKE: Hierzie, mijn kerstcadeau voor u. Als uitdrukking van mijn warme gevoelens voor de mooiste jonkvrouw in de 'Zegen der Jaren'.

(Charelke reikt het pakje aan. Victoire weigert het aan te nemen.)

VICTOIRE: Maak dat ge weg komt, lelijke loebas. En leg dat pakje terug. Dat komt niet van u.

CHARELKE: Toch wel madame Victoire. Er zit iets heel schoon in. Ge gaat er van verschieten.

VICTOIRE: Ik verschiet van niets meer. Leg dat pakje terug. En denk maar niet dat ge er zo vanaf komt.

(Charelke loopt naar de kerstboom en legt het pakje terug. Dan gaat hij haastig binnen in zijn kamer. Sooi zit te lachen.)

SOOI: Als dat pakje niet van Charelke komt, van wie komt het dan wel?

VICTOIRE: Dat weet ik niet.

SOOI: Hoe weet ge dan dat het niet van Charelke komt.

VICTOIRE: Omdat... omdat ik dat weet. En ge moet mij gerust laten met uw stom vragen.

SOOI: *(lachend)* Stom vragen bestaan niet. Alleen maar stom antwoorden.

VICTOIRE: Lach maar gij. Gij zult niet blijven lachen.

(Victoire gaat kwaad binnen in haar kamer.)

SOOI: Misschien toch langer dan gij.

Tweeëndertigste tafereel: Sooi – Metten.

(Zodra Victoire af is wil Sooi naar zijn kamer gaan. Wanneer hij bijna aan de deur is komt Metten uit zijn kamer.)

METTEN: Nog zo weinig volk?

SOOI: Ze liggen allemaal met een kater.

METTEN: *(zet zich links in de canapé)* Waar is de supersoer?

SOOI: *(zet zich rechts in de canapé)* Die is voorlopig uitgeteld.

METTEN: Wat hebt ge nu weer uitgespookt?

SOOI: Dat vertel ik later wel. Nu heb ik heel slecht nieuws voor u. Gij en Valerie, gij vliegt allebei buiten als er geen mirakel gebeurt.

METTEN: Een mirakel? Zou er op kerstavond een mirakel kunnen gebeuren?

SOOI: Ik vrees ervoor. In de 'Zegen der Jaren' gebeuren er geen mirakels meer. Dus...

METTEN: Dus wat?

SOOI: Vrees ik dat ge uw valieske moogt pakken.

METTEN: Dat zal toch niet waar zijn zeker. Voor mij is dat niet zo erg. Mijn boerderijke staat wel leeg maar het is nog niet verkocht. Maar Valerie, waar moet die de dag voor Kerstmis nog naartoe? Bij haar dochter zal ze niet welkom zijn.

SOOI: Dat komt ervan met uw zotte kuren. We moeten er iets op vinden. Kom mee naar mijn kamer.

METTEN: Om wat te doen?

SOOI: Een mirakel verzinnen, dat gaan we doen.

(Sooi en Metten gaan naar de kamer van Sooi.)

Drieëndertigste tafereel: Gusteke – Sooi – Metten.

(Gusteke komt op van linksachter. Hij gaat tot achter zijn schildersezal, legt een nieuw tekenblad op en kijkt intussen rond. Hij stelt vast dat hij alleen is, gaat naar de radio en zet kerstmuziek op. Hij gaat op zijn knieën voor de kerststal zitten. Hij wiegt met zijn lichaam langzaam mee met de muziek. Aan de beweging van zijn lippen kan men zien dat hij zonder geluid te maken meezingt. Metten en Sooi komen ongezien voor Gusteke binnen en slaan hem heel verwonderd gade. Sooi (of Metten) zet de muziek af. Gusteke springt verschrikt recht en is heel verveeld bij het zien van Sooi en Metten.)

SOOI: Wel, wel, wel, ons Gusteke was aan het luisteren naar die schone kerstmuziek.

(Gusteke knikt verlegen 'ja'.) Maar de muziek stopte.

(Gusteke knikt verlegen 'ja'.)

METTEN: En ons Gusteke sprong verschrikt recht.

(Gusteke knikt verlegen 'ja'.)

SOOI: Ik dacht dat gij doof waart.

(Gusteke knikt verlegen 'ja'.)

METTEN: Maar gij hoort?

GUSTEKE: *(heel verlegen)* J... ja... jaaaa.

SOOI: En ge kunt spreken ook?

GUSTEKE: J... ja... jaaaa.

METTEN: Waarom hebt ge u dan altijd doofstom gehouden?

(Gusteke haalt de schouders op.)

SOOI: Om niet te moeten spreken?

(Gusteke knikt 'ja'.)

METTEN: Maar waarom wilt ge niet spreken?

(Gusteke beweegt de lippen om iets te zeggen maar er komt niets uit.)

SOOI: Ge kunt niet zo goed spreken. En daarom. *(Gusteke knikt heel ongelukkig 'ja'.) Maar Gusteke toch.*

METTEN: Dat is straffe toebak.

SOOI: Dat is nog straffer dan straffe toebak. Dat is een mirakel.

METTEN: Een mirakel?

SOOI: Ja, **ons** mirakel. De eerstvolgende keer dat we allemaal samen bidden zegt Gusteke heel luid :”Amen”. En het mirakel is geschied. En gij en Valerie mogen blijven. Doet ge mee Gusteke.

GUSTEKE: A.. a... amen.

SOOI: Goed jong. Ga nu maar wat schilderen. En straks gaat ge meemaken en beleven dat voor ouden van dagen in de “Zegen der Jaren” een mirakel niet uitgesloten is.

(Gusteke gaat achter zijn schildersezal staan. Sooi en Metten zetten zich rechtsvoor aan tafel.)

Vierendertigste tafereel: Metten – Sooi – Poliet – Hector – Charelke – Gusteke – Victoire – Valerie – moeder-overste – zuster Birgit.

(Poliet komt uit zijn kamer met een zichtbare kater. Hij is nog niet opgekleed.)

POLIET: Miljaarde miljaar, mijne kop, mijne kop.

SOOI: Troost u Poliet, ge zijt niet alleen. Zet er u bij dan kunnen we met de kaarten spelen.

POLIET: *(zet zich aan tafel)* Zijt ge zot gij. Mijn tong is een lederen lap, mijn oren fluiten en ik zie sterrekes. Sorry, ik kan geen kaart voor mijn ogen zien.

(Hector komt op van rechtsachter.)

HECTOR: Goede morgen. Amai wat een gezichten. Het is precies geen zalig ontwaken na een wilde zuipartij. Ge kunt niet genoeg afzien, schijnheiligaards. *(Victoire komt uit haar kamer.)* Ha Victoirke, gaat het kind? Zijt ge al bekomen van uw narigheid met die zattekul?

VICTOIRE: Ik ben geen kind, al lang niet meer. En ik ben niet bekomen, helemaal niet. Dat hij wacht.

(Victoire zet zich met een nors gezicht links in de canapé. Hector zet zich achter in zijn zetel. Valerie komt uit haar kamer.)

VALERIE: *(heel bedrukt)* Goede morgen.

(Valerie zet zich bij Victoire uiterst rechts in de canapé. Moeder-overste en zuster Birgit komen binnen linksvoor. Allen staan recht.)

MOEDER-OVERSTE & ZUSTER BIRGIT: Goede morgen.

ALLEN IN KOOR: Goede morgen, révérende mère supérieure, goede morgen zuster Birgit.

(Moeder-overste en zuster Birgit gaan tot in het midden van de overloop. Zuster Birgit staat rechts van moeder-overste.)

MOEDER-OVERSTE: Iedereen is présent? Dan zal ik mijne zeg spreken. Want ik ben malcontent over de misdraging van zekere pensionnaires.

VICTOIRE: **Hij** is er nog niet, révérende mère.

MOEDER-OVERSTE: Wie is **hij**?

VICTOIRE: Mijnheer Charles, de schande in de “Zegen der Jaren”.

MOEDER-OVERSTE: Waar hangt mijnheer Charles te hangen?

HECTOR: Die ligt nog in zijn bed te stinken, de zatterik.

MOEDER-OVERSTE: Zuster, wilt gij die zatter**rik** direct roepen.

ZUSTER BIRGIT: Ja zeker, révérende mère.

(Zuster Birgit gaat naar de kamer van Charelke.)

MOEDER-OVERSTE: En nu wil ik alles weten.

POLIET: Wat wilt u weten, révérende mère supérieure?

MOEDER-OVERSTE: Alles wat is passeerd. En avant, ik luister.

HECTOR: *(flemerig)* Ik was er niet bij.

SOOI: Waarbij?

HECTOR: Waarbij? Dat kan ik toch niet weten. Ik was er niet bij.

SOOI: Als ge dat niet kunt weten.....

METTEN: ... hoe kunt ge dan weten....

POLIET: ... dat er iets is om te weten.

SOOI: Betweter!!!

MOEDER-OVERSTE: Mijne intuïtie zegt dat hier dingen passeren die niet kunnen passeren.

SOOI: Wees daar maar zeker van.

MOEDER-OVERSTE: Van wat?

SOOI: Van niets, een vergeten herinnering.

(Charelke komt heel schuw uit zijn kamer, gevolgd door zuster Birgit.)

VICTOIRE: Daar is de viezerik.

VALERIE: Victoire blijf toch kalm.

MOEDER-OVERSTE: Madame Victoire en madame Valerie gij moogt zwijgen. Ik zal spreken. Mijnheer Charles gij zult uw misstap excuseren bij madame Victoire.

CHARELKE: Welke misstap, révérende mère?

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles, doe maar niet of ge niet weet wat ge weet.

CHARELKE: Ik kan mij niets herinneren.

SOOI: Voilà, nog iemand die zijn herinneringen vergeten is.

VICTOIRE: Hij wilde mij verkrachten, hij daar!

MOEDER-OVERSTE: Wat hebt gij te zeggen, mijnheer Charles?

CHARELKE: Ik heb gedroomd, révérende mère. Van Emilieke, mijn vrouwke zaliger. Zij kwam mij bezoeken omdat het Kerstmis was. "Kom", zei ze. "Kom, mijn lief Charelke. We gaan slapen." En ik ging naar haar. Het was zo lang geleden. "Ik kom, schatteke", zei ik?" Ik kom." En ik ging en ik kwam bij die heks terecht.

VICTOIRE: Hoe durft ge? Mij een heks noemen!

HECTOR: En hij liegt dat hij zwart ziet. Hij was bezopen gelijk een zwijn.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles, ik zal u zeer zwaar straffen. Om juist te doen ik moet u verplichten met madame Victoire te trouwen.

VICTOIRE: *(wrijft zich blij verrast de handen)* Daar had ik nog niet aan gedacht.

HECTOR: Ah nee hè, dan blijft er voor mij niets meer over.

CHARELKE: Révérende mère?

MOEDER-OVERSTE: Ja, mijnheer Charles?

CHARELKE: Kunt ge geen mildere straf bedenken?

MOEDER-OVERSTE: Zoals?

CHARELKE: Levenslang in 't gevang.

VICTOIRE: Révérende mère, hij beledigt mij. Hij houdt mij voor de zot.

VALERIE: Dat is uw eigen schuld. Gij overdrijft de zaken. Er is toch niets ernstig gebeurd.

METTEN: Dat is juist haar koleire.

VICTOIRE: Begint ge weer!

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten, gij zou beter uwe mond doen zwijgen. Gij zit zelf in de nest met madame Valerie.

METTEN: Dat weet ik maar al te goed.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten en madame Valerie, ze dragen zich als kleine kinden. Mijnheer Charles draagt zich als een zatte beest. Velen dragen zich mis en zullen nog biechten tot ik weet wat ik weten moet. Laat ons maar bezinnen want de dingen lopen uit mijne hand. Wij zullen bidden tot het kleine kindeke in de krib en vergiffenis afsmecken voor onze slechte gedraging. Laten we ons scharen rond de kleine stal van Kerstmis. *(Moeder-overste komt van de overloop naar beneden en knielt met gevouwen handen neer voor het stalleke. Zuster Birgit knielt naast haar. Links en rechts van hen knielen Valerie en Victoire moeizaam neer op één knie. Charelke wil op de tweede rij gaan staan samen met de andere mannen maar dat is niet naar de zin van moeder-overste.)* Mijnheer Charles zet u maar een beetje van voor.

CHARELKE: Moet dat echt révérende mère?

MOEDER-OVERSTE: Dat moet echt mijnheer Charles. Kniel maar neer op alle twee uwe knie. En vraag het kindeke veel vergeving om wat gij hebt mis gedaan met madame Victoire.

CHARELKE: Dat zal niet gaan vrees ik.

VICTOIRE: Het is van te moeten! Of voelt mijnheer zich daarvoor misschien te goed?

CHARELKE: Zeker niet madame Victoire. Maar er is van voor geen plaats.

MOEDER-OVERSTE: Toch wel mijnheer Charles. Zet u maar naast madame Victoire.

VICTOIRE: Ha neen hè, dat wil ik niet.

MOEDER-OVERSTE: Madame Victoire, als ik wel wil, gij wilt ook wel. Als het kleine kindeke pardonneert aan ons, wij moeten pardonneren aan elkaar. Dan de vrede van het kind zal dalen over ons neer. *(Charelke komt voetje voor voetje naar voor en waagt zich voorzichtig in de nabijheid van madame Victoire. Na een paar duwen lukt het hem om naast haar neer te knielen. Poliet, Metten, Gusteke, Sooi en Hector vormen rechtstaande de tweede rij. Hector leunt op zijn wandelstok. Sooi en Metten doen teken aan Gusteke dat het moment gekomen is.)* Kleine kindeke in de krib, zie hier voor uwe aanschijn kleine mensen met grote gebrekken. Zij hebben misdaan omdat zij misdeden. U, die uit de hoge hemel op de aard zijt neergedaald om weg te nemen de zonden van de wereld, wij vragen heel nederig ons te pardonneren voor onze misse stappen.

GUSTEKE: A... a... amen.

MOEDER-OVERSTE: *(kijkt om en ziet Gusteke spreken zonder zich te realiseren wat er gebeurt)* Zwijg mijnheer August, mijn gebed was nog niet gebeden. *(herhaalt)* Vragen heel nederig ons te pardonneren voor onze misse stappen.... Mijnheer August, gij hebt gespreekt?

SOOI: Gesproken, révérende mère.

GUSTEKE: A... a... amen.

METTEN: Een mirakel is geschied.

SOOI: In de "Zegen der Jaren".

METTEN: Een teken uit de hemel.

SOOI: Voor Metten en Valerie.

HECTOR: Hier wordt een spelleke gespeeld.

(Moeder-overste slaat een kruisteken, hierin gevolgd door de anderen.)

MOEDER-OVERSTE: Kleine kindeke in de krib, wat overkomt uwe dienaars in de 'Zegen der jaren'. Is dit Uwe signaal voor mijnheer Maarten en madame Valerie die van mekaar zijn de zot en kunnen vliegen?

SOOI: Natuurlijk.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer August, kunt ge werkelijk spreken?

GUSTEKE: A... a... amen.

MOEDER-OVERSTE: En horen?

GUSTEKE: J... ja... jaaa.

MOEDER-OVERSTE: En gij hebt dat nooit gekund?

(Sooi en Metten kijken om naar Gusteke en schudden heftig 'neen'.)

GUSTEKE: N... nee... neen.

MOEDER-OVERSTE: Goede God, als dat is zoals dat is, dan is werkelijk ene mirakel geschied.

HECTOR: Dat moet ik eerst nog zien.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Hector, zalig zij die geloven zonder te zien.

HECTOR: Ik kan zelfs niet geloven wat ik zie.

METTEN: Mogen wij nu blijven?

SOOI: Gij hebt het beloofd.

MOEDER-OVERSTE: Madame Valerie zij mag zeker blijven. Maar hare dochter zal mijnheer Maarten niet willen aan hare zij.

VALERIE: Ik zal met haar spreken. Zo slecht kan zij toch niet zijn.

METTEN: *(moedeloos)* Ik vrees van wel Valerie.

SOOI: Maar zij mochten blijven, alletwee. Ge hebt het beloofd. Als de hemel een teken gaf. En het mirakel is geschied.

HECTOR: Mijne frank (cent) begint te vallen.

SOOI: Niet alleen uwe frank. (cent)

(Sooi stampt de stok weg waarop Hector leunt. Deze komt ten val.)

MOEDER-OVERSTE: *(staat recht, gevolgd door de anderen)* Ik zal doen wat ik kan doen. Maar ik kan niet beloven wat is niet in mijne macht. En nu iedereen maar rap naar zijne kamer voor de verzorging. Leg maar uwe beste kleren klaar. En rust een goede rust. Deze nacht wij herdenken de geboort van het kleine kind met ene mis in onze kapel. Dan volgt ene tractatie met warme wijn en eten wij ene koek van kerstmis. En

als ge zijt hele braaf, ge moogt de kleine pakken onder de boom uitpakken. *(klapt in de handen)* En nu, vertrekken maar, vite, vite, vite. En al de mannen zijn met mij voor ene ferme schrobbering. *(De bejaarden gaan naar hun kamer.)* Wat denkt gij van die affaire zuster?

ZUSTER BIRGIT: Ik weet niet wat ik er moet van denken, révérende mère. Zijt ge niet wat streng voor onze oude mensen?

MOEDER-OVERSTE: Het moet zuster, de mannen zijn niet braaf.

ZUSTER BIRGIT: Dat was toch uw wens. Van tijd tot tijd een beetje stout. En af en toe wat pikant.

MOEDER-OVERSTE: Zij drijven over, zuster. Er zijn perken die zij moeten respecteren.

ZUSTER BIRGIT: En ging mijnheer Maarten erbuiten?

MOEDER-OVERSTE: Zeer zeker. Ik vrees hij kan niet blijven met madame Valerie. Toch doet die mirakel met mijnheer August mij diep denken.

ZUSTER BIRGIT: Ik zal hem missen, révérende mère. Mijnheer Maarten is een eenvoudig maar goed mens. Hij heeft in zijn leven nog niet veel liefde gekend. En die bevlieging met madame Valerie gaat wel over. Zij zijn beiden oud en eenzaam. En nu met de kerstperiode zoeken ze wat genegenheid bij elkaar. Daar zal het wel bij blijven.

MOEDER-OVERSTE: Zuster, wij moeten doen wat mevrouw Wagemans zal doen. Zij beheert de middelen van haar mamaaa. Wij kunnen ons niets permitteren.

(Moeder-overste gaat binnen bij Charelke.)

ZUSTER BIRGIT: Mijnheer Maarten bracht nieuw leven in de ‘Zegen der Jaren’. Het zou doodjammer zijn als hij niet kan blijven.

(Zuster Birgit gaat binnen bij Victoire.)

Vijfendertigste tafereel: Metten – Valerie.

(Met kerstmuziek wordt de overgang gemaakt naar de avond. De kamer wordt verlicht door de luster, de muurlampen en de lichtjes in de kerstboom. Metten komt uit zijn kamer, gekleed met jas en pet en met zijn valies in de hand. Hij kijkt mistroostig in het rond en wil vertrekken linksvoor. Valerie komt uit haar kamer.)

VALERIE: Metten!

METTEN: Ja Valerie?

VALERIE: Wat doet ge nu?

METTEN: Ik vertrek.

VALERIE: Moet dat nu echt?

METTEN: Ik kan niet anders.

(Valerie komt tot bij Metten. Deze zet zijn valies neer.)

VALERIE: Waarom? Ge wilde hier toch een rustige oude dag slijten.

METTEN: *(heel ontroerd)* Ik mis mijn boerderijke Valerie, de warmte van mijn beesten in de stal, de geur van spek, gebakken in de pan, de frisse smaak van verse melk, het

uitzicht over het weiland, de wind, de wolken, de zon, de regen. Ik mis dat allemaal zo erg dat het pijn doet.

VALERIE: (*ontroerd*) Ik begrijp u Metten. Het leven in de ‘Zegen der Jaren’ vraagt een aanpassing die langzaam en moeilijk tot stand komt, zeker voor een buitenmens als gij. Maar het went Metten, het went met de tijd.

METTEN: Die tijd wordt mij niet gegund.

VALERIE: Ik zal u missen Metten. Wij zullen u allemaal missen. Het is nog maar uw tweede dag en het lijkt of ge hier al jaren zijt.

METTEN: Ik heb hier op die twee dagen al meer op zijn kop gezet dan die andere gasten op al die jaren tesamen.

VALERIE: In de ‘Zegen der Jaren’ moet er toch leven zijn. En daar hebt gij voor gezorgd. Gij leerde ons weer lachen en genieten van onze oude dag. Kunt ge echt niet blijven tot na de nachtmis en het kerstfeest. Misschien gebeurt er nog een mirakel. Een echt mirakel.

METTEN: Het spijt mij Valerie. Ik vertrek voor ik eruit gegooid word. Dat is het beste voor mij. En zeker voor u. Doe de groeten aan uw fijne dochter. En dat het u goed moge gaan in de ‘Zegen der Jaren’. (*reikt de hand*)

VALERIE: Ik zal u missen Metten.

METTEN: Ik u ook Valerie, dat weet ik.

VALERIE: Gaat ge nooit terugkomen?

METTEN: Nee, nooit. Dit hier is niets voor mij.

VALERIE: Leef nog lang en gelukkig, Metten.

METTEN: Gij ook, Valerie. En wenst al mijn vrienden hier een zalig kerstfeest. (*Metten geeft Valerie een kus op de wang en vertrekt linksvoor. Vooraleer hij buitengaats draait hij zich nog even om en wuift even. Valerie wuift even terug.*) Dag Valerie.

VALERIE: Dag Metten. (*Valerie sloft langzaam naar haar kamer.*)

DOEK

VIERDE BEDRIJF.

Zesendertigste tafereel: Petra – Valerie – Moeder-overste – Sooi.

(’t Is kerstdag in de vroege voormiddag. De pakjes onder de kerstboom zijn verdwenen. De gasten zijn op hun best gekleed. Valerie komt uit haar kamer en zet zich in de canapé. Petra komt binnen linksvoor. Tijdens hun gesprek wil Sooi binnenkomen. Wanneer hij Petra bemerkt veinst hij terug naar binnen te gaan maar luistert heimelijk mee.)

PETRA: Dag mamaaa. Goed dat ik u hier aantref. Ik ben speciaal gekomen om u een vrolijk kerstfeest te wensen. *(Petra gaat tot bij Valerie. Deze staat recht. Petra geeft haar moeder drie kussen.)* Vrolijk kerstfeest mamaaa.

VALERIE: *(bedrukt)* Voor u ook Petra. Vrolijk kerstfeest.

PETRA: Mamaaa, dat klinkt helemaal niet vrolijk. Is er iets gebeurd?

VALERIE: Metten is weg.

PETRA: Is hij weg?

VALERIE: Ja, weg.

PETRA: Op straat gezet.

VALERIE: Neen, hij is gisterenavond uit eigen beweging vertrokken. Om mijnentwil.

PETRA: Dan heeft hij eindelijk zijn boerenverstand laten werken.

VALERIE: Petra, gij zijt onrechtvaardig. Metten is weggegaan omdat gij anders uw eigen moeder in een gesticht zou opsluiten.

PETRA: Mamaaa, dat meende ik toch niet. Ik zei dat om u tot rede te brengen. Ge waart uw verstand verloren. Dat kon toch niet.

VALERIE: Metten had gerust kunnen blijven. We hadden afgesproken om alleen maar goede vrienden te zijn. Om elkaar wat gezelschap te houden en op te beuren in slechte momenten.

PETRA: Als dat zo zit had hij inderdaad kunnen blijven. Toch is het beter dat hij weg is. Nu kunt ge dat allemaal uit uw hoofd zetten. Kijk eens wat ik heb meegebracht voor uw Kerstmis: een dozeke pralines.

(Valerie slaat de hand met de pralines weg zodat de pralines op de grond vallen. Moeder-overste komt uit de kamer van Charelke.)

VALERIE: Ik walg van uw pralines.

PETRA: Mamaaa toch!

MOEDER-OVERSTE: Ah mevrouw Wagemans, een zalig kerstfeest voor u. Ik zie gij hebt uw moeder getroffen.

PETRA: Inderdaad révérende mère supérieure. En er valt niet met haar te praten. Ze heeft zelfs mijn kerstgeschenk niet aanvaard.

MOEDER-OVERSTE: Zij heeft verdriet omdat de boer hij is parti. Hoe zegt men dat ook weer? Hij is uit de pijp?

VALERIE: *(roept)* Neen, hij is weg. Voorgoed. Door uw schuld. Allebei!

(Valerie loopt wenend naar haar kamer.)

PETRA: Mamaaa, wees toch eens kalm.

MOEDER-OVERSTE: Zij is helemaal over haar toer, mevrouw Wagemans. Zij was echt de zot van die boer. Straks zij zal weten het is beter zo.

PETRA: Ik hoop het. In ieder geval is het probleem van de baan. Gelukkig.

MOEDER-OVERSTE: Gelukkig ja. Alhoewel, mijnheer Maarten, hij was een merkwaardig man, een impulsief maar goed mens. En merkwaardige dingen zijn hier passeerd. Misschien een beetje geduld was op zijn plaats geweest. Kom laat ons uw moeder een beetje troosten.

PETRA: Het spijt mij, révérende mère, maar ik moet nu werkelijk gaan. Mijn man en ik vieren het kerstfeest samen met vrienden van de balie. Mamaaa zal dit wel begrijpen. Doe haar nog mijn beste groeten. En zeg haar dat ik spoedig wederkom.

MOEDER-OVERSTE: Dat zal ik zeker doen. Au revoir madame Wagemans.

PETRA: Au revoir, révérende mère.

(Petra vertrekt linksvoor. Moeder-overste gaat naar de kamer van Valerie. Ze raapt eerst het doosje pralines op en houdt het bij het afgaan ostentatief omhoog.)

Zevenendertigste tafereel: al de bewoners.

(Sooi komt als eerste naar binnen. Hij klopt aan bij Poliet.)

SOOI: Poliet, komt ge?

POLIET: Ja, ik ben klaar. *(Poliet komt binnen)* Tiens, geen volk. Ik dacht dat ik stemmen hoorde.

SOOI: De dochter van Valerie was hier, *(smalend)* advokate Petra Wagemans. Die was nogal content dat Metten het is afgestapt. Waarom moest hij dat ook doen de stommerik? Nu heeft ons mirakel tot niets gediend.

POLIET: Hij had moeten blijven. Zeker tot na de nachtmis en het kerstfeest. Kerstmis brengt mensen dichter bij elkaar. En wie weet, misschien zit er toch iets goeds in die dochter.

SOOI: Denkt ge dat?

POLIET: In ieder mens zit iets goeds Sooi. Trouwens waar is ze naartoe, ‘die dochter’?

SOOI: Al weg. *(nabootsend)* “Het spijt mij révérende mère, maar ik moet nu werkelijk gaan. Mamaaa zal het wel begrijpen”.

POLIET: Zo gaat dat Sooi. Mijn zoon ziet ook nooit naar mij om. Hij heeft mijn handel in machines overgenomen. Hij verkoopt nu breimachines, snijmachines, wasmachines, grasmachines.....

SOOI: Jaja, alle soorten machines.

POLIET: Juist. En daarom heeft hij het zo druk. Vader moet dat maar begrijpen.

SOOI: Soms is dat moeilijk, hè Poliet. Zeker op hoogdagen zoals Kerstmis.

POLIET: Zo is dat Sooi. Soms doet dat pijn.

(Charelke is binnengekomen vanuit zijn kamer)

SOOI: Kop op jong. Daar is Charelke. We kunnen kaarten.

CHARELKE: Ik heb geen goesting.

SOOI: Geen goesting om te kaarten? Wat zit er u dwars?

CHARELKE: Alles. Die affaire met Victoire. En Metten die weg is.

(Gusteke komt op van linksachter en gaat naar zijn schildersezel.)

SOOI: Gusteke.

GUSTEKE: J... ja... jaaaa?

SOOI: Toch spijtig dat uw mirakel tot niets gediend heeft.

GUSTEKE: J... ja.... jaaaa

POLIET: Gij had ook liever dat Metten gebleven was hè Gusteke?

GUSTEKE: A... aa... amen.

(Hector komt van de overloop. Wanneer hij beneden is komen Victoire en zuster Birgit uit Victoire's kamer. Zuster Birgit luistert aan de deur bij Valerie en verlaat de overloop rechtsachter. Victoire blijft boven staan.)

HECTOR: Amai zo stil. Wat scheelt er? Nog niet bekomen van uw baldadigheden?

SOOI: Wij missen Metten.

HECTOR: Ik niet. Nu maak ik opnieuw kans bij Valerie.

VICTOIRE: Ge zult eerst met mij moeten afrekenen, flierefluiter.

HECTOR: *(verschrikt)* Ha Victoirke gij zijt het. Ik had u niet gezien. Ook een goede morgen deze morgen.

VICTOIRE: Het is helemaal geen goede morgen.

HECTOR: Het was toch een schone nacht hè. Ge zijt wel verschoten zeker van mijn... ge weet wel.

VICTOIRE: Ik ben inderdaad heel hard verschoten.

HECTOR: Ik had het u gezegd hè. Gaat ge nu altijd met een heel teder en warm gevoel aan mij denken?

VICTOIRE: Met een heel vies en vuil gevoel ga ik aan u denken, vunzige vent. *(toont een rood slipje)* Als ge denkt dat zo'n vulgair spul bij mij tedere en warme gevoelens oproept zijt ge aan het verkeerde adres, gore seksmaniak. Hoe durft ge! *(werpt het slipje richting Hector)*

HECTOR: Maar dat komt niet van mij zulle Victoirke.

VICTOIRE: Nee? Was dat rood pakje onder de kerstboom niet van?

HECTOR: Dat wel. Maar daar moest iets anders inzitten.

VICTOIRE: Dan had gij er iets anders moeten insteken, viezerik. Ge moest beschaamd zijn. Een deftige dame zo beledigen. En dat met Kerstmis!

SOOI: Majoor, dat is niet schoon van u.

POLIET: En dat voor een hoger officier. Van een man met standing had ik meer respect verwacht voor zijn geliefde. Wat vindt gij daarvan Gusteke?

GUSTEKE: *(schokschoudert van het lachen)* Hi hi hi.

HECTOR: Ik snap het. Gij drie daar, gij hebt mij dat geflikt.

SOOI: Wat geflikt? Niks geflikt. Ik weet van niks.

POLIET: Ik ook niet. Gij Gusteke?

GUSTEKE: *(schudt lachend 'nee')* Hi hi hi.

HECTOR: Wacht maar. Ge zult niet blijven lachen. Ik krijg u te pakken. Alle drie. Smeerlappen!

POLIET: Hela, vandaag geen lelijke woorden. 't Is Kerstmis. Vrede op aarde aan alle mensen die van goede wille zijn.

HECTOR: Ik ben van goede wille. En daar hebt gij alle drie misbruik van gemaakt. Gij gelooft mij toch hè Victoirke.

VICTOIR: Ik geloof geen enkele man meer. En zeker u niet. Bij mij hebt ge afgedaan. Voorgoed!

HECTOR: *(tot Sooi, Poliet en Gusteke)* Daar gaat ge nog spijt van krijgen.

(Hector en Victoire zetten zich op hun vertrouwde plaats. Het wordt akelig stil. Iedereen zit te zuchten. De stilte wordt verbroken door Stien, de keukenmeid. Ze heeft de fles jenever in de hand.)

STIEN: Awel... zo stil.

HECTOR: Wij hebben elkaar niet veel te vertellen.

STIEN: Toch geen ruzie op kerstdag?

SOOI: Nee nee. We missen iemand.

GUSTEKE: M... M... Metten.

STIEN: Dat boerke?

SOOI: Hij is weg.

STIEN: Hoe? Weg?

POLIET: Hij is gisterenavond nog voor de nachtmis in alle stilte vertrokken.

HECTOR: *(sarcastisch)* Met verlof voor onbepaalde duur.

STIEN: En waarom? Wat heeft hij uitgestoken?

SOOI: De mère supérieure gekust.

STIEN: Allee zeg, dat boerke heeft veel lef.

POLIET: En verliefd geworden op Valerie.

STIEN: Maar weinig verstand.

CHARELKE: Ze wilden trouwen

STIEN: Helemaal geen verstand.

VICTOIRE: Gelijk al de mannen.

STIEN: En daarom in het hier zo stil?

SOOI: Wat kunnen we doen?

STIEN: Een borrel drinken.

POLIET: Maar gij hebt de fles.

STIEN: Metten zijn fles. Die drinken we leeg. Dan is het of Metten trakteert. Ook al is hij foetsie. Kom, de borrelkes zitten in mijne zak.

(De mannen verdringen zich rond Stien.)

SOOI: Het water komt mij in de mond. Ik moet al slikken.

POLIET: Ik wacht op de jenever om te slikken.

HECTOR: Ik wil ook een druppel.

CHARELKE: Twee als het kan.

GUSTEKE: J...ja... jaaaa.

STIEN: Niet allemaal gelijk. Ieder op zijnen toer.

(Moeder-overste en Valerie komen uit de kamer van Valerie. Zuster Birgit komt op van rechtsachter.)

MOEDER-OVERSTE: Hela hela, wat gebeurt? Wat passeert?

SOOI: Stien trakteert.

POLIET: Met jenever.

CHARELKE: Gekregen van Metten.

STIEN: Een volle fles.

MOEDER-OVERSTE: Zo een straffe spul! En dat vlak voor de feestmaaltijd. Een grote appetijt is vereist weet ge wel.

SOOI: Mère superieure, van zo een jeneverke krijgt ge reuzenappetijt. Ge zou dat zelf eens moeten proberen.

MOEDER-OVERSTE: Is het waar wat mijnheer François komt te zeggen?

POLIET: Zeker weten.

CHARELKE: Amai.

GUSTEKE: Ja... jaaa.

MOEDER-OVERSTE: Dan ik zal proeven van diene ding.

SOOI: Wij drinken op de gezondheid van mijnheer Maarten.

POLIET: Wie weet waar die sukkelaar uithangt.

VALERIE: Zijn boerderijke was nog niet verkocht. Die zit daar eenzaam en verlaten in de kou.

HECTOR: Misschien kan hij zich verwarmen aan zijnen os en zijnen ezel.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Hector als gij zegt wat gij zegt gij zijt zelf een dikke ezel. Die os en die ezel warmen het kindeke in de krib en niet de boer in de stal.

(Intussen zijn al de glazen gevuld.)

STIEN: Voilà de glazen zijn vol.

MOEDER-OVERSTE: Dan wij zullen heffen het glas op mijnheer Maarten. (*iedereen heft het glas richting inkomdeur.*) Mijnheer Maarten, waar ge ook moge zijn, wij wensen u een zalige Kerstmis en drinken op uwe gezondheid.

ALLEN: Schol Metten.

(*De deur gaat open en Metten, met het valies in de hand staat in de deuropening.*)

METTEN: Santé.

MOEDER-OVERSTE: (*slaat een kruisteken*) Die boer hij is weer. De goede God sta me bij.

SOOI: Welkom Metten.

POLIET: Goed dat ge terug zijt.

HECTOR: (*terzijde*) Nee slecht verdomme.

METTEN: Weet ge, ik zat zo triestig en alleen op mijn kouwelijk boerderijke. En ik dacht aan de warmte in de Zegen der Jaren. En aan al mijn goede vrienden hier. En vooral aan de liefdevolle zorgen van de (*articulerend*) révérènde mère supérieure....

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Maarten, hebt gij echt aan mij gedacht?

METTEN: Voortdurend (*articulerend*) révérènde mère supérieure. Ik kon u geen moment uit mijn gedachten zetten.

HECTOR: (*terzijde*) Komediant.

MOEDER-OVERSTE: Dat pakt mij mijnheer Maarten. Dat pakt mij meer dan mijne mond kan spreken.

SOOI: Dan mag hij zeker blijven. Nietwaar (*nabootsend*) révérènde mère supérieure?

VALERIE: Toe révérènde mère, laat hem blijven asjeblief.

POLIET: Het was hier zo stil zonder mijnheer Maarten.

CHARELKE: Wij misten hem al.

GUSTEKE: Jaaaaa.

MOEDER-OVERSTE: Het is goed. Mijnheer Maarten hij mag blijven. Op conditie. Eén: hij houdt zijne manier. Twee: hij doet niet meer de flikkeflooï met madame Valerie.

METTEN: Eén is geen probleem. Maar twee...

VALERIE: Dat komt ook in orde. Dat beloof ik.

MOEDER-OVERSTE: Als dat zo zit dan zit dat goed. Voor mij de zaak is rond. Juffrouw Stien zet maar een bord bij voor de feestmaaltijd.

STIEN: Het zijn altijd dezelfde die moeten werken. (*gaat af*)

POLIET: Daar drinken we op.

CHARELKE: En meer dan éne.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles, ik weet gij zijt een zatte zot. Maar nu de drinken is fini.

SOOI: Maar mère supérieure, dit heuglijk feit moeten wij toch vieren.

POLIET: De verloren zoon is teruggekeerd naar het rusthuis.

HECTOR: Hij was beter op zijne mesthoop blijven zitten.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Hector gij kunt beter slikken die vieze hoop. Mijnheer Francois en mijnheer Poliet, eerst wij zullen danken de Lieve Heer. Iedereen wordt verwacht in de kapel, vite, vite maar.

SOOI: Moet dat nu echt?

MOEDER-OVERSTE: Jazeker mijnheer Francois, eerst danken de Heer die zo goed is geweest. Dan pas volgen het feest.

CHARELKE: En kunnen wij uithangen het beest.

MOEDER-OVERSTE: Mijnheer Charles gij houden dat beest beter in de toom. En nu naar de kapel, vite, vite.

(Moeder-overste en de bejaarden gaan af rechts op het verhoog. Metten en Valerie blijven beneden staan.)

VALERIE: Metten ik ben zo blij dat ge terug zijt.

METTEN: Ik kon niet wegblijven Valerie. Ik miste u zo hard.

VALERIE: Ge maakt mij zo gelukkig.

METTEN: Ik ga u nog gelukkiger maken. Kijk hier eens. Mijn geschenk voor u. Voor Kerstmis.

(Metten haalt een doosje uit zijn zak en toont een mooie ring.)

VALERIE: Wat een mooie ring. Is die echt voor mij?

METTEN: Ja Valerie, echt voor u. Als een soort verlovingsring.

VALERIE: *(schuift de ring aan haar vinger)* Als de mère supérieure dat moet zien.

METTEN: Die ziet dat niet. Die is in de zevende hemel omdat ik zagezegd voortdurend aan haar gedacht heb. Ze dankt nu Ons Heer op haar twee knieën voor mijn thuiskomst.

(Moeder-overste is terug op de overloop gekomen.)

MOEDER-OVERSTE: Eh bien mijnheer Maarten en madame Valerie. Wat staat gij daar te fezel? Gij hebt niet gehoord wat gij hebt gehoord?

VALERIE: Toch wel mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Wat staat gij daar dan nog te staan?

METTEN: Wij hebben elkaar zoveel te vertellen, révérènde mère supérieure.

MOEDER-OVERSTE: Daarvoor er rest nog vele tijd. Tot gij legt uw laatste lood. Nu gij zijt zonder te wachten in de kapel verwacht. Vergeet maar niet mijnheer Maarten, het is voor u dat wij danken de Heer.

METTEN: Dat vind ik heel schoon, révérènde mère supérieure. Wij komen zo dadelijk.

MOEDER-OVERSTE: Niet zo dadelijk, mijnheer Maarten. Onmiddellijk, nu direct. Compris?

METTEN: *(gelaten)* Compris révérènde mère supérieure.

(Moeder-overste vertrekt naar de kapel.)

VALERIE: We zullen maar gaan zeker.

(Metten wil Valerie vastpakken.)

METTEN: Eerst nog rap een dikke knuffel.

VALERIE: Niet doen Metten. Wat zullen al die mensen wel denken?

METTEN: Welke mensen?

VALERIE: Wel, ons bezoek.

METTEN: Zitten die daar nog altijd?

VALERIE: Ja zeker.

METTEN: Dat wist ik niet. (*kijkt in de zaal*) Verdorie, het is waar. Beste mensen, ik wens u allen een zalig kerstfeest. Bedankt voor het komen en voor het blijven. Als ge wilt moogt ge nu vertrekken. Nu direct.

VALERIE: Ze blijven allemaal zitten Metten.

METTEN: Ik had niet anders verwacht. Die knuffel zal voor straks zijn. Nu moeten we dringend naar de kapel. (*Metten neemt Valerie bij de hand en samen gaan ze links het verhoog op. Wanneer ze aan de deur van Valerie's kamer komen wijst Metten op de deur.*) Of zullen we toch?

VALERIE: Ge hebt gehoord wat ze gezegd heeft.

METTEN: Dat wij niet mogen doen de flikkeflooi. Van een knuffel heeft ze niet gesproken.

VALERIE: (*na enige aarzeling*) Dat is ook waar. In de rapte dan.

METTEN: Niet te rap hè Valerie. Ik moet dat allemaal nog leren zulle!

(*Metten en Valerie verdwijnen in Valerie's kamer.*)

EINDE

Muziek:

KLITS KLETS

We wa-ren met acht in het le-ven ons va en ons moe dat was tien.
Des mid-dags pa - ta - ten met bo-nen dan smul-den wij al - len ge - lijk.

Om zo een troep de kost te ge-ven dat was iets se-rieus om te zien.
En 's a-vonds te - saam rond de sto-ve wij wa-ren de ko - ning te rijk.

Klits klets, 't was daar een sport. Ie - der die had zij - nen toer.

Klits klets, 't was daar een sport. Men hoor-de 't la-weit op de koer.

Mijn zus-ter die blaas-de al - leen kla-ri-net, ik en mijn broe-der trom - pet.

Ons va sloeg op ta-fel, ons moe op 't for-nuis. 't Was weer con-cert in ons huis.